

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN BİLİM DALI

**ANONİM ŞİRKETLERDE KOLAYLAŞTIRILMIŞ
BİRLEŞME YÖNTEMİ VE BİR UYGULAMA**

Yüksek Lisans Tezi

YUSUF AYIRKAN

İstanbul, 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN BİLİM DALI

**ANONİM ŞİRKETLERDE KOLAYLAŞTIRILMIŞ
BİRLEŞME YÖNTEMİ VE BİR UYGULAMA**

Yüksek Lisans Tezi

YUSUF AYIRKAN

Danışmanı PROF. DR. MEHMET HANİFİ AYBOĞA

İstanbul, 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

İŞLETME Anabilim Dalı MUHASEBE FİNANSMAN Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi YUSUF AYIRKAN'nın ANONİM ŞİRKETLERDE KOLAYLAŞTIRILMIŞ BİRLEŞME YÖNTEMİ VE BİR UYGULAMA adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 22.08.2019 tarih ve 2019-27/11 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 29/08/2019

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

1.	Tez Danışmanı	Prof. Dr. MEHMET HANİFİ AYBOĞA	
2.	Jüri Üyesi	Doç. Dr. YILDIRIM ERCAN ÇALIŞ	
3.	Jüri Üyesi	DOÇ.DR. YUSUF AYTÜRK	

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı	:Yusuf Ayırkan
Anabilim Dalı	:İşletme
Programı	:Muhasebe Finansman
Tez Danışmanı	:Prof.Dr. Hanifi Ayboğa
Tez Türü ve Tarihi	:Yüksek Lisans Ağustos 2019
Anahtar Kelimeler	:Kolaylaştırılmış Birleşme

ÖZET

Anonim Şirketlerde Kolaylaştırılmış Birleşme Yöntemi ve Bir Uygulama

Bu çalışmamızda 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile ticaret hayatımıza giren bir kavram olan kolaylaştırılmış birleşme işlemlerinin anonim şirketlerde uygulamasının nasıl yapıldığı, kolaylaştırılmış birleşmenin avantajları ve faydalarının analizinin yapılması amaçlanmaktadır.

Çalışmamızın birinci kısmında şirket birleşmelerinin kavramsal çerçevesi ele alınmakta ve şirket türleri Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu açısından ayrıntılı olarak ele alınmaktadır. Çalışmamızın bu kısmında birleşme türleri de ayrıntılı olarak ele alınmaktadır. Birleşme işlemlerinin özellikle vergi kanunlarındaki avantajları detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

İkinci bölümde ise kolaylaştırılmış birleşme işlemleri ele alınmakta, kolaylaştırılmış birleşme süreçleri detaylı bir şekilde incelenmektedir.

Üçüncü kısımda ise kolaylaştırılmış birleşme işlemleri iki anonim şirket üzerinden örnek bir vaka ele alınarak uygulama yapılmakta ve anonim şirketlerin birleşme işlemlerinde tescil için gerekli tüm adımlar tek tek ele alınmaktadır.

Sonuç kısmında ise Türk Ticaret Kanunu ile uygulamada çelişen sorunlara açıklık getirilerek mevzuatta yapılması gereken düzeltmeler olduğu sonucuna varılmıştır.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname	: Yusuf Ayırkan
Field	: Business Administration
Programme	: Accounting Finance
Supervisor	: Professor Hanifi Ayboğa
Degree Awarded and Date	: Master's Degree - August 2019
Keyword	: SIMPLIFIED MERGER METHOD

ABSTRACT

SIMPLIFIED MERGER METHOD IN JOINT STOCK COMPANIES AND ON APPLICATION

In this study, with the Turkish Commercial Code of law no 6102 which is a concept entered into our commercial life, it's how to implementation of simplified mergers in joint stock companies, aimed how to analyses advantage and benefits of simplified mergers.

In the first part of our study, the conceptual framework of companies merger transactions are discussed and the types of companies are discussed in detail in terms of the Code of Obligations and the Turkish Commercial Code. This part of our study has also discussed merger types in details. The merger transactions, especially advantages of tax laws, are explained in detail.

In the second part, simplified merger processes are discussed and simplified merger processes are examined in detail.

In the third part, simplified merger transactions were carried out through a case study of two joint stock companies. Step by step has been explained registration of merger transactions of joint companies.

In the conclusion part, it's explained conflicting problems between the Turkish Commercial Code and practice and it's concludes that there are regulations to be made in the legislation.

ÖNSÖZ

Son yıllarda ülkemize giren bir kavram olan kolaylaştırılmış birleşme yöntemi uygulamada gittikçe yaygın bir hal almaya başlamıştır. Çalışmamızda uygulamada karşılaşılan sorunların çözümü için detaylı bir anlatım yapılmış olup ayrıca uygulamada bir kaynak olması vasfıyla çalışmamızın sonunda örnek bir vaka üzerinden tescil işlemleri tüm detayları ve örnek raporları ile açıklanmıştır.

Çalışmamda özveri ve desteklerini esirgemeyen danışman hocam sayın Prof. Dr. M. Hanifi Ayboğa ile sayın Doç. Dr. Y. Ercan Çalış'a teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca desteklerini ve dualarını esirgemeyen annem, kardeşlerim ve eşime teşekkürlerimi sunarım.

Kendisi okumayıp altı çocuğunu okutmak için her türlü özveride bulunan rahmetli babamın aziz hatırasına sonsuz dualarımla teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

TABLO LİSTESİ.....	xi
ŞEKİL LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR	xiii
1.GİRİŞ	1
2. ŞİRKET BİRLEŞMESİ İLE İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	3
2.1. Şirket Kavramı ve Amacı	3
2.2. Şirket Türleri.....	4
2.2.1. Borçlar Kanuna Tabi Şirketler.....	6
2.2.2. Türk Ticaret Kanununa Tabi Şirketler.....	8
2.2.3. Sermaye Şirketi Olarak Anonim Şirketler.....	11
2.2.3.1. Anonim Şirketlerde Unvan ve Esas Sermaye.....	12
2.2.3.2. Tüzel Kişilik ve Sorumluluk Kavramları	14
2.2. Kavramsal Olarak Şirket Birleşmesi	15
2.2.1. Birleşme Kavramı ve Şirket Birleşmesi	15
2.2.2. Şirket Birleşmelerinin Tarihsel Süreci	17
2.2.3. Şirket Birleşmesinin Amaçları.....	21
2.3. Şirket Birleşmelerine İlişkin Sınıflandırma	25
2.3.1. Ekonomik Faaliyet Alanına Göre Birleşme.....	25
2.3.2. Hukuki Yapıya Göre Birleşme	27
2.4. Şirket Birleşmelerinin Türkiye Kanunları Kapsamındaki Yeri	31

2.4.1. Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Şirket Birleşmeleri	31
2.4.2. Sermaye Piyasası Mevzuatına Göre Şirket Birleşmeleri	34
2.4.3. Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun Kapsamında Şirket Birleşmeleri	36
2.4.4. Türk Vergi Mevzuatı Kapsamında Şirket Birleşmeleri	38
2.4.4.1. Kurumlar Vergisi Açısından Birleşme	39
2.4.4.2. Gelir Vergisi Kanunu Açısından Birleşme	41
2.4.4.3. Katma Değer Vergisi Kanunu Açısından Birleşme	42
2.4.4.4. Damga Vergisi Kanunu Açısından Birleşme	42
2.4.4.5. Özel Tüketim Vergisi Kanunu Açısından Birleşme	43
2.4.4.6. Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Açısından Birleşme	43
2.4.4.7. Gider Vergileri Açısından Birleşme	44
3. SERMAYE ŞİRKETLERİNDE KOLAYLAŞTIRILMIŞ BİRLEŞME YÖNTEMİ	45
3.1. Genel Çerçeve	45
3.2. Şirket ve Hâkimiyet Kavramı	46
3.2.1. Direkt ve Dolaylı Hâkimiyet	47
3.2.2. Tam ve Kısmi Hâkimiyet	47
3.2.3. Tek Başına ve Birlikte Hâkimiyet	48
3.2.4. Hâkimiyet Sağlanmasına İlişkin Yöntemler	48
3.3. Kolaylaştırılmış Birleşme Yöntemini Kullanabilecek Olan Şirketler ...	49
3.3.1. TTK 155/1-a'ya Göre	49

3.3.2. TTK 155/1-b'ye Göre	50
3.3.3. TTK 155/2'ye Göre	51
3.3.4. Sermaye Piyasası Mevzuatına Göre	52
3.3.5. Halka Açık-Açık Olmayan Şirketlerin Kolaylaştırılmış Yöntemle Birleşmesi	53
3.4. Şirketlerin Kolaylaştırılmış Birleştirme Yöntemi Kullanmalarının Nedenleri.....	53
3.4.1. Kolaylaştırılmış Birleşme Yönteminde Süreç	56
3.4.2. Birleşme Kararı.....	56
3.4.3. Birleşme Sözleşmesi.....	58
3.4.4. İnceleme Hakkı.....	59
3.4.5. Genel Kurul-Tescil ve İlan	60
3.5. Kolaylaştırılmış Birleşmede Usul ve Faydalar	61
3.5.1. Niyet Mektubu ve Due-Dilligence Süreci	63
4. KURUMLAR VERGİSİ 19 VE 20. MADDELERİNE GÖRE KOLAYLAŞTIRILMIŞ BİRLEŞME YÖNTEMİNE GÖRE VERGİSİZ BİRLEŞME ÖRNEK UYGULAMASI.....	67
4.1. Araştırmanın Kapsamı	67
4.2. Araştırmanın Amacı	67
4.3. Araştırmada Kullanılan Yöntemler	68
4.4. Araştırma Örneklemi	68
4.5. Birleşme Tescili Öncesi İşlemler.....	70
4.6. Kolaylaştırılmış Birleşmede Tescil İşlemleri	72

4.7. Devir Alan ve Devrolan şirketlerin Yönetim Kurulu Kararları.....	73
4.7.1. Devir Alan Şirket Yönetim Kurulu Kararı	73
4.7.2. Devrolan Şirket Yönetim Kurulu Kararı	74
4.9. Birleşme Öncesi Bilançolar	79
4.9.1. Devralan Şirketin 31 Mart 2019 Tarihli Bilançosu	79
4.9.2. Devrolan Şirketin 31 Mart 2019 Tarihli Bilançosu	80
4.10. Öz Varlık Tespit Raporu.....	81
4.11. Yapılması Gereken Beyan ve ÇAĞRILAR.....	92
4.11.1. Taşınmaz Beyanı	92
4.11.2. Alacaklılara Çağrı.....	93
4.12. Tescil Tarihi Sonrası İşlemler.....	93
4.13. Birleşme İşleminin Sonuçları	94
4.13.1. Birleşme Sonrası Yaşanan Vergisel Bazı Sorunlar	94
4.14 Birleşme Sonrası Muhasebe kayıtları	95
4.14.1. Devir alan firma muhasebe kaydı	95
4.14.2 Devirden sonrası bilanço	98
5. SONUÇ	99
KAYNAKÇA.....	102

TABLO LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1:	Şirket Birleşmelerinin Tarihsel Süreçteki Dönemleri.....	18
Tablo 2:	Hukuki Yapısına Göre Şirket Birleşmeleri.....	28

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1: Şirket Birleşmelerinin Amaçları.....22

KISALTMALAR

A.Ş.	: Anonim Şirket
KDV	: Katma Değer Vergisi
SMMM	: Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavir
Tic.	: Ticaret
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
YMM	: Yeminli Mali Müşavir

1.GİRİŞ

Gelişen sermaye piyasaları ve sektör içi rekabet şartları özellikle sermaye sıkıntısı yaşayan grup firmalarının birleşip daha güçlü bir bilanço ve sermaye yeterliliğine sahip olmasını gerektirmektedir.

Ancak 2012 yılına kadar şirket birleşmeleri için süreçler hem çok uzun sürmekte, hem de bürokratik işlemler için yüksek maliyetlerle karşılaşılmaktaydı.

2012 yılında değişen Türk Ticaret Kanunu ile kolaylaştırılmış birleşme kavramı ülkemize girmiş olup, kolaylaştırılmış birleşme kavramı ile şirket birleşmeleri önündeki birçok bürokratik engeller kalkmış ve çok kısa bir süre içinde çok daha az ekonomik maliyetlerle şirketlerin birleşmeleri sağlanmıştır.

Kolaylaştırılmış birleşme kavramı Türk Ticaret Kanunun 155 ve 156. maddelerinde ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Kanun koyucu özellikle ikiz şirket olarak tanımlanan aynı ortaklık yapısına sahip firmaların uygulamada birçok prosedürden kurtularak en kısa sürede birleşmelerini amaçlamıştır.

Şirketler iki şekilde birleşebilmektedir, devralma ya da yeni kuruluş şeklinde birleşme yapabilmektedirler, kolaylaştırılmış birleşme kavramı ile birleşmelerin çoğu sermaye şirketleri arasında devralma yoluyla birleşme olarak gerçekleşmektedir. Bunun sebebi de ülkemizde genelde birleşme yoluna giden firmaların grup firmaları olmaları ve bu firmaların konsolide bilançolarını güçlendirmek adına atıl firmaları devir almasıdır.

Firmaların özellikle 2012 yılından sonra kolaylaştırılmış birleşme yöntemini tercih etmelerinin nedenleri arasında grup firmalarında yer alan ve atıl olan firmaların uzun tasfiye süreçlerinden kurtulmak veya vergisiz birleşme yoluyla atıl olan firmaları devir alarak bilanço aktiflerinde bulunan varlıkların diğer firmalara geçirilmesi amaçlanmaktadır.

Her geçen gün artan rekabet şartları firmaları rekabeti azaltmak, pazardaki paylarını bytmek, verimliliği arttırmak gibi nedenlerle birleşmeye zorlamaktadır. Firmalar için kolaylaştırılmış birleşme yöntemi hızlı ucuz ve birçok prosedürden uzak olduğu için giderek daha fazla başvurulan bir yöntem olmaktadır.

2. ŞİRKET BİRLEŞMESİ İLE İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. ŞİRKET KAVRAMI VE AMACI

Şirket kavramına yönelik olarak farklı tanımlamalar bulunmaktadır. Bu tanımlamaların farklılaşmasındaki en temel neden, tanımlamayı yapan disiplinin *şirket* kavramına yönelik bakış açısıdır. Bu noktada öncelikle alan yazın kapsamında yer alan farklı şirket tanımlamalarına değinmekte fayda vardır. Şirket bir ya da daha fazla gerçek kişinin ya da tüzel kişinin hisse sahibi olarak ortak bir amaca yönelik olarak emeklerini ve sermayelerini birleştirmesi ile doğan yapı olarak tanımlanmaktadır.¹ Diğer bir tanımlamaya göre ise şirket, kişilerin (gerçek ya da tüzel) ortak bir ekonomik amacı gerçekleştirmeye yönelik olarak emeklerini, sermayelerini, varlıklarını ortaya koymaları ve kurdukları yapıyı bir sözleşme ile imza altına almaları ile doğan tüzel kişiliktir.² Güneş ve Akbıyık (2002) ise şirket kavramını, gerçek ya da tüzel kişilerin, bilgilerini, tecrübelerini, sermayelerini, emeklerini birleştirerek kurdukları ekonomik ve teknik organizmalara şirket denmektedir, şeklinde tanımlamaktadır.³

Şirket amaçları, genel amaçlar ve özel amaçlar olarak iki başlık altında sınıflandırılmaktadır;⁴

- Genel Amaçlar
 - Sürdürülebilir kârlılık elde etmek
 - Topluma ve toplumun refah düzeyine olumlu katkı sağlamak

¹ Doğan, A.A. (1999). *Sermaye Şirketleri Kuruluş ve Genel Kurul Rehberi*, Özcan Ofset, Ankara, s. 19.

² Akay, H. (1997). *İşletme Birleşmeleri ve Muhasebesi*, İstanbul, Yayılım Matbaası, s. 3.

³ Güneş, İ.H., Akbıyık, A.A. (2002). *İşletmelerde Birleşme ve Tasfiye Uygulamaları*, İSMMMO Yayınları, İstanbul, s. 14-15.

⁴ Alpugan, O. (1997), *İşletme Ekonomisi ve Yönetimi*, Beta Basım Yayım, İstanbul, s. 43.

- Devamlılık arz edecek faaliyetlerde bulunmak
- Özel Amaçlar
 - İyi ve kaliteli ürün ve hizmet sunumu yapmak
 - Şirket personelinin iş tatmin düzeyini arttırmak ve örgüte yönelik bağlılıklarını sağlamak
 - Şirket içindeki işgücü devir hızını minimize etmek ve istihdamda sürekliliği sağlamak
 - Saygınlık, itibar ve bağımsızlık kazanmak

Şirketlerin en temel amacı olarak kabul edilen sürdürülebilirlik, kârlılık haricinde, gelişen ve değişen piyasa koşullarına ayak uydurmak, teknolojik yenilikleri şirkete entegre etmek ve eş zamanlı olarak da şirket paydaşlarına ekonomik katma değer yaratmak da şirket amaçları arasında sayılmaktadır.

2.2. ŞİRKET TÜRLERİ

Şirket türlerine yönelik olarak birçok farklı sınıflandırmanın alan yazın kapsamında yer aldığı bilinmektedir. Bu sınıflandırmalardan sıklıkla kullanılanları aşağıda yer almaktadır;⁵

- Büyüklüklerine Göre Şirketler
 - Küçük ölçekli şirketler
 - Orta ölçekli şirketler

⁵ Benligiray, Y. (2011). *Muhasebe Uygulamaları*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, s. 170.

- Büyük ölçekli şirketler
- Çok uluslu şirketler
- Faaliyet Koluna Göre Şirketler
 - Üretim şirketleri
 - Ticaret şirketleri
 - Hizmet şirketleri
 - Yatırım şirketleri
- Mülkiyete Göre Şirketler
 - Özel şirketler
 - Kamu şirketleri
 - Karma şirketler

Şirket türlerini Türk mevzuatı kapsamında ise iki başlık altında incelemek gerekmektedir. Bunlardan ilki borçlar kanuna tabi şirketler ve ikincisi de Türk Ticaret Kanununa tabi şirketler şeklindedir.

2.2.1. Borçlar Kanuna Tabi Şirketler

Türk Borçlar Kanununa tabi şirketler *adi şirket* olarak nitelendirilmektedir. Adi şirket ya da yaygın kullanımı ile adi ortaklıklar Türk Borçlar Kanununun 620 ve 645. maddeleri arasında esas ve usulleri hüküm altına alınan şirketlerdir. Türk Borçlar Kanunu 620. maddesi kapsamında, iki ya da daha fazla gerçek kişinin emeklerini ve sermayelerini ortak bir amaç üzerine birleştirme eylemine girmeleri ve bu eylemi sözleşme altına almaları adi ortaklık sözleşmesi olarak adlandırılmaktadır ve adi ortaklığın kuruluşu bu sözleşme ile başlamış olmaktadır.⁶ Adi ortaklık sözleşmesi kapsamında kurulan şirketlerin her bir ortağı, sermaye, emek ya da alacak olarak şirkete ortaklık payı kadar pay koymakla yükümlüdür.⁷

Adi ortaklıklar, ortaklığa ait tüm kazançları aralarında paylaşmakla yükümlüdürler ve adi ortaklık sözleşmesinde aksi bir durum hüküm altına alınmadı ise, her ortağın kazançtaki ve olası zarardaki pay oranı, katılım payının değer ve niteliğine bakılmaksızın eşit olarak değerlendirilmektedir.⁸

Adi ortaklıkların, şirkete ilişkin kararları bütün ortakların oy birliği ile alması esastır. Ancak, adi ortaklık sözleşmesinde, şirkete ait kararların oy çokluğu ile alınacağı belirtilmiş ise, ortak sayısına göre oy çokluğu ile de karar alınması mümkündür.

Adi ortaklıkların yönetim süreçlerinin ve yönetsel kararların bir ya da birden çok ortağa ya da ortaklar haricinde bir üçüncü şahsa bırakılması mümkündür. Yönetimin devri söz konusu değil ise, tüm ortakların şirketi yönetme hakkı bakidir.

⁶ Türk Borçlar Kanunu. (2011). Resmi Gazete, 4/2/2011, Erişim adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6098.pdf> , Madde: 620.

⁷ Türk Borçlar Kanunu. (2011), Madde: 621.

⁸ Türk Borçlar Kanunu. (2011), Madde: 622-623.

Türk Borçlar Kanunu kapsamında, ortakların kendileri ya da üçüncü şahısların menfaati için adi ortaklığın kuruluş amacını ve sürdürülebilirliğini etkilemesi muhtemel işleri ve eylemleri yapması yasaktır. Rekabet yasağı olarak adlandırılan bu yasak, Türk Borçlar Kanununun 626. maddesi kapsamında hüküm altına alınmıştır. Adi ortaklıklarda, ortakların biri tarafından işletmeye yönelik yapılan bir gider ya da üstlenilen bir iş ile ilgili olarak diğer ortaklar işi yapan / gideri üstlenen ortağa karşı sorumlu olurlar.

Adi ortaklıklarda ortaklığın sona ermesi Türk Borçlar Kanununun 639-645 arası maddelerinde hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda adi ortaklıkların sona ermesine ilişkin genel nedenler aşağıdaki gibidir;⁹

- Ortaklığın kuruluş aşamasında imza altına alınan ortaklık sözleşmesinde var olan amaçların gerçekleşmesi ya da gerçekleşmesine yönelik olasılığın imkânsız bir hâl alması,
- Ortaklık sözleşmesinde, kurulan ortaklığın ortakların mirasçıları tarafından sürdürülebilir olmasına ilişkin bir hüküm bulunmuyor ise, ortaklardan birinin ölmesi ile ortaklık sona ermektedir,
- Ortaklık sözleşmesinde, ortaklığın devamına ilişkin bir hüküm yer almıyor ise, bir ortağın kısıtlanması, iflas etmesi ya da tasfiye payının cebri icra yolu ile nakde döndürülmesi durumunda ortaklık sona ermektedir,
- Tüm şirket ortaklarının oy birliği ile ortaklığın sona ermesine ilişkin karar vermesi durumunda,
- Ortaklık sözleşmesi kapsamında ortaklığın bitiş süresinin gelmesi ile ortaklık sona ermektedir.

⁹ Türk Borçlar Kanunu. (2011), Madde: 639.

2.2.2. Türk Ticaret Kanununa Tabi Şirketler

Türk Ticaret Kanununa tabi şirketler *ticari şirket* olarak nitelendirilmektedir. Türk Ticaret Kanunu kapsamındaki ticari şirket türleri aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır;¹⁰

- Şahıs Şirketleri
 - Kollektif şirketler
 - Komandit şirketler
- Sermaye Şirketleri
 - Anonim şirketler
 - Limited şirketler
 - Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler

Şahıs şirketleri olarak adlandırılan şirketler, ortak karar verilmiş bir ekonomik çıkar kapsamında, az sayıda ortak tarafından kurulan ve ortaklık ile ilgili sorumlulukların bireysel olduğu şirketlerdir. Şahıs şirketlerinin ortakları, gerçek kişilerdir. Bu gerçek kişiler, şahıs şirketlerinin borçlarına yönelik mal varlıkları ile sınırsız olarak sorumludurlar.

Şahıs şirketleri, Türk Ticaret Kanunu kapsamında; kollektif şirketler ve komandit şirketler olarak iki türde ele alınmaktadır. Kollektif şirket Türk Ticaret Kanunu Madde 211 kapsamında aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır;¹¹

¹⁰ Türk Ticaret Kanunu. (2012), Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.

¹¹ Türk Ticaret Kanunu. (2012), Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, s. 113.

“Kollektif şirket ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla, gerçek kişiler arasında kurulan ve ortaklarından hiçbirinin sorumluluğu şirket alacaklarına karşı sınırlanmamış olan şirkettir.”

Kollektif şirketler, yazılı şekle tabi bir sözleşme kapsamında kurulmaktadır ve kollektif şirketin sözleşmesinde;¹²

- Şirket ortaklarının ad-soyad ve yerleşim yerleri ile vatandaşlık durumları,
- Şirketin kollektif şirket olduğuna ilişkin ibare,
- Şirketin ticaret unvanı
- Şirket merkezi
- Şirketin konusu
- Her bir ortak tarafından taahhüt edilen sermaye miktarı (nakdi ya da aynı olarak konulması mümkündür)
- Temsile yetkili şahıslara ilişkin bilgiler

Türk Ticaret Kanunu kapsamındaki bir diğer şahıs şirket türü olan komandit şirket, Kanunun 304. maddesi kapsamında aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır;

“Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlandırılmış olan şirket komandit şirkettir.”

¹² Türk Ticaret Kanunu. (2012), Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, s. 114.

Yukarıdaki tanımlamada görüldüğü gibi, şahıs şirketin bir türü olan komandit şirketin, kollektif şirketten en önemli farkı, bazı ortakların mal varlıkları ile sınırsız bir şekilde şirket borçları ile sorumlu olduğu fakat bazı ortakların ise konu sorumluluklarının sınırlandırılmış olması durumudur. Sorumluluğu sınırlandırılmamış ortaklara komandite ortak ve sorumluluğu sınırlandırılmış ortaklara ise komanditer ortak adı verilmektedir.

Türk Ticaret Kanunu kapsamında sermaye şirketi olarak değerlendirilen anonim şirketler, çalışmanın takip eden başlığında detaylı olarak değerlendirildiği için, bu başlık altında diğer sermaye şirketi türleri olan limited şirketler ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ele alınmıştır.

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket; Türk Ticaret Kanunu kapsamında aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır;¹³

“Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket, sermayesi paylara bölünen ve ortaklarından bir veya birkaçı şirket alacaklarına karşı bir kollektif şirket ortağı, diğerleri bir anonim şirket pay sahibi gibi sorumlu olan şirkettir. Sermaye paylara bölünmeksizin sermayesi sadece birden çok komanditerin sermayeye katılma oranlarını göstermek amacıyla kısımlara ayrılmış bulunuyorsa komandit şirket hükümleri uygulanmaktadır.”

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde de tıpkı komandit şirketler gibi ortakların sorumlulukları farklılaşmaktadır. Kollektif şirketlerdeki ortaklar gibi, şirkete karşı sorumluluğu olan ortaklara komandite ortak ve anonim şirket ortağı gibi şirkete karşı sorumluluğu olan ortaklara komanditer ortak denmektedir.

Limited şirkete ilişkin tanımlama, Türk Ticaret Kanununun 573. maddesinde yer almaktadır. Bu çerçevede;

¹³ Türk Ticaret Kanunu (2011), s. 277.

“Limited şirket, bir veya daha fazla gerçek ya da tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur, esas sermayesi belirli olup, bu sermayeye esas sermaye paylarının toplamından oluşur.”

şeklinde hüküm altına alınmıştır. Limited şirketlerin gerçek ya da tüzel kişi ortakları, limited şirketin borçlarından sorumlu değildir. Ortaklar, yalnızca, taahhüt etmiş oldukları esas sermaye paylarını ödemek ile ve eğer şirket esas sözleşmesinde yer alıyor ise, ek ödemeleri yapmak ile sorumludurlar.¹⁴

2.2.3. Sermaye Şirketi Olarak Anonim Şirketler

Anonim şirketlere ilişkin hükümler Türk Ticaret Kanununda 329 ile 563. maddeler arasında yer almaktadır. Anonim şirket en temel anlamda, esas sermayesi belli olan ve sermayesi paylara bölünmüş olan, borçlarından kaynaklı olarak sadece malvarlığı ile sorumlu olan şirketler olarak tanımlanmaktadır ve anonim şirketlerde, şirket pay sahipleri yalnızca, taahhüt etmiş oldukları sermaye paylarına yönelik olarak şirkete karşı sorumludurlar.¹⁵

Anonim şirketler, Türk Ticaret Kanunu hükümleri kapsamında en az 50.000.- TL sermaye ile kurulabilmektedirler. Bu noktada altını çizmek gereken nokta ise, eğer anonim şirketler kayıtlı sermaye sistemini kabul etmeleri ile ilgilidir. Eğer anonim şirket, halka açık olmayan anonim şirket olarak kayıtlı sermaye sistemini benimseyerek kuruluyor ise, kuruluş esas sermayesinin 100.000.- TL’den az olması mümkün değildir.

Anonim şirketlerin kuruluş belgelerini; *esas sözleşme, kurucular beyanı, değerlemeye ilişkin raporlar, kuruluş ile ilgili diğer belgeler* Kanun kapsamında beş yıl süre ile saklamakla mükelleflerdir. Anonim şirketlerin esas sözleşmelerinin yazılı olması ve anonim şirketin kurucu pay sahipleri tarafından imza altına alınması şarttır.

¹⁴ Türk Ticaret Kanunu. (2011), s. 280.

¹⁵ Türk Ticaret Kanunu (2011), s. 154.

Anonim şirketler, gerçek ya da tüzel kişiler tarafından kurulabilmektedir. Kanun kapsamında anonim şirketlerin kurulabilmesi için en az bir pay sahibi gerekmektedir. Bu noktada, anonim şirketlerin tek ortaklı olarak da kurulabileceği *-tek pay sahipli anonim şirket-* görülmektedir.

Anonim şirketler, günümüz küresel ticari hayatı özelinde değerlendirildiğinde, ekonomik sistemler açısından önem arz eden şirketler olarak kabul edilmektedir. Anonim şirketler, piyasanın tabana yayılması ve sahip olunan tasarrufların geleceğe yönelik sürdürülebilir kılınması noktasında önemlidir. Anonim şirketlerin hisselerinin ciro yolu ile el değiştirmesi imkân dâhilinde olduğu için, ortaklık el değiştirmesi ve şirket sürdürülebilirliği, şahıs şirketleri ile kıyaslandığında oldukça kolaydır.¹⁶

2.2.3.1. Anonim Şirketlerde Unvan ve Esas Sermaye

Anonim şirketler tüzel kişiliğe haiz kuruluşlardır ve tıpkı gerçek kişiler gibi bir kimlik sahibi olmak zorundadırlar. Kimlik sahibi olmak anonim şirket olmanın bir unsurudur ve bu unsur şirket ticari unvanı ile eş değer tutulmaktadır. Anonim şirketler, Türk Ticaret Kanununun 46. maddesindeki hükümler saklı kalmak şartı ile ticaret unvanlarını serbestçe belirleme özgürlüğüne sahiptir. 46. madde kapsamında yer alan kısıtlılıklar ise aşağıda yer almaktadır;¹⁷

- “Türk”, “Türkiye”, “Cumhuriyet” ve “Milli” kelimelerinin bir anonim şirketin unvanında kullanılması ancak Bakanlar Kurulunun kararı ile mümkündür. Aksi takdirde bu unvanların ticaret unvanında yer alması mümkün değildir.

¹⁶ Nazalı, E. (2008). *Kurumlar Vergisi Açısından Anonim Şirketlerde Tasfiye, Devir Birleşme ve Bölünme İşlemleri*, Maliyet Hesap Uzmanları Derneği Yayınları, İstanbul, s. 24-25.

¹⁷ Türk Ticaret Kanunu (2011), s. 22.

- Tek başına ticaret yapan gerçek kişiler, seçecekleri ticaret unvanını bir şirketin varlığını anımsatacak şekilde belirleyemezler.
- Seçilecek ticari unvanların gerçeğe ve kamu düzenine aykırı olmaması şarttır.

Anonim şirketlerin ticaret unvanlarında “anonim şirket” ibaresinin yer alması şarttır. Anonim şirketlerin ticaret unvanları şirketlerden ayrı olarak üçüncü taraflara devir edilememektedir. Ticaret unvanı ancak şirketin tamamının devir edilmesi durumunda, devir alan tarafından aynı şekilde kullanılabilir.

Türk Ticaret Kanunu kapsamında, anonim şirketlerin ticaret unvanlarının korunmasına ilişkin hükümler de yer almaktadır. Bu kapsamda;

- Anonim şirketlerin tescil ve ilan edilmiş olan ticaret unvanları yalnızca tescil ve ilanı gerçekleştirilen şirkete aittir,
- Bir anonim şirket tarafından usulüne uygun bir şekilde belirlenmiş, tescil ve ilan edilmiş ticaret unvanının, yasalara ve ticari dürüstlük ilkesine aykırı olarak diğerleri tarafından kullanılması, cezai müeyyide gerektirmektedir.

Anonim şirketlerde sermaye konusu değerlendirildiğinde, esas sermayenin aynı sermaye olarak da konulmasının Kanun hükümleri kapsamında yer aldığı görülmektedir. Aynı sermaye, Türk Ticaret Kanununun 342. maddesi kapsamında değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, fikri mülkiyet haklarının, üzerinde haciz ya da tedbir olmayan nakden değerlendirilmesi mümkün ve devir kabiliyetine sahip malvarlığı unsurlarının esas sermayeye aynı sermaye olarak konulabilmesi mümkündür. Aynı sermaye koymak ile ilgili önemli olan husus *değer biçme* hususudur. Aynı sermaye olarak konulacak hususlara yönelik bilirkişilerce değer biçilmesi esastır. Aynı sermaye hususlarına yönelik değer

biçecek olan bilirkişiler, şirket merkezinin yer aldığı Asliye Ticaret Mahkemesi tarafından atanmaktadır.

Anonim şirketlerin esas sermayelerinin aynı olarak değil nakdi olarak da konulması mümkündür. Nakden koyulacak olan sermaye paylarına ilişkin, taahhüt edilen payların sahip olduğu itibari değerlerin en az % 25'inin tescil ve ilan işlemlerinden önce ödenmesi ve kalan % 75'lik tutarın da tescil ve ilanı izleyen yirmi dört ay içerisinde nakden ödenmesi şarttır. Tescil ve ilan işlemlerinden önce nakden ödenmesi şart olunan % 25'lik tutar, şirket adına açılmış bir banka hesabına ödenmekte ve ilgili banka tarafından tutar üzerine geçici bloke konulmaktadır. Ayrıca banka tarafından, %25'lik tutarın yatırıldığına dair banka dekontu ve ilgili Ticaret Sicil Müdürlüğü'ne hitaben tutarın blokeye alındığına ilişkin yazı şirkete, ticaret sicil tescil ve ilan işlemlerinde kullanılmak üzere verilmektedir. Tescil ve ilan işlemlerinin tamamlanmasına müteakip, banka tarafından bloke çözülmekte ve ilgili tutar şirketin kullanımına açılmaktadır.

2.2.3.2. Tüzel Kişilik ve Sorumluluk Kavramları

Ticari nitelikte bir işletmenin hukuk karşısındaki durumu *gerçek kişilik* ya da *tüzel kişilik* şeklinde ortaya çıkmaktadır. Anonim şirketler, tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır. Bir anonim şirketin tüzel kişilik elde etmesi, ancak tescil ve ilan işlemlerinin tamamlanması ile mümkün olabilmektedir. Çünkü tüzel kişilik, ticaret siciline tescil ile kazanılan bir unsurdur ve tüzel kişiliğinin sona ermesi de *terkin* işlemi ile gerçekleşmektedir.¹⁸ Tescil ve terkin işlemleri kural olarak istem üzerine gerçekleştirilen işlemlerdir.

Anonim şirketlerin tüzel kişiliğe sahip olması, şirketleri ortakların kişiliklerinden ayıran ve ona bağımsız bir kişilik olgusu kazandıran unsurdur. Bu unsur sayesinde de anonim şirket ve ortakları özelinde sorumluluk kavramı şekillenmektedir. Esas olarak, anonim şirketlerinin sorumlulukları esas sermayeleri ve şirket varlıkları ile sınırlıdır. Sahip

¹⁸ Pulaşlı, H. (2012). *Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Adalet Yayınevi, Ankara, s. 397.

oldukları tüzel kişilik nedeni ile şirketin pay sahipleri, anonim şirket borçlarından kendi varlıkları ile müteselsil ve sınırsız sorumlu değildirler. Diğer bir ifade ile anonim şirket ortaklarının sorumluluğu sınırlı sorumluluk olarak nitelendirilmektedir. Her bir anonim şirket ortağı, şirkete payları oranında getirmeyi taahhüt ettikleri sermaye miktarı ile sınırlıdır. Bu noktada, ortakların taahhüt ettikleri sermaye tutarlarının nominal ya da diğer bir ifade ile itibari değer ile değerlendirildiğinin altını çizmek faydalı olacaktır.¹⁹

2.2. KAVRAMSAL OLARAK ŞİRKET BİRLEŞMESİ

Şirket birleşmeleri, günümüz küresel ticari hayatı kapsamında değerlendirildiğinde, sıklıkla karşılaşılan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Şirket birleşmeleri, sahip oldukları bir takım avantajlar kapsamında, şirketler tarafından büyüme, rekabet avantajı elde etme, ölçek ekonomilerinden faydalanma gibi birçok farklı amaç çerçevesinde gerçekleştirilen süreçlerdir. Şirket birleşmelerinin tam anlamı ile çerçevesinin çizilmesi noktasında, birleşme kavramı ve şirket birleşmesi kavramının tarihsel süreçteki devinimi ışığında, şirket birleşmesinin amaç ve türlerini ve ülkemizdeki yasal mevzuat kapsamında şirket birleşmelerinin ele alınma şeklinin değerlendirilmesinde fayda vardır.

2.2.1. Birleşme Kavramı ve Şirket Birleşmesi

Birleşme kavramı, ticari ortaklıklar ve sermaye ortaklıkları özelinde sıklıkla karşılaşılan ve birçok ülke yasaları kapsamında farklı şekillerde düzenlenen önemli bir kavramdır. Avrupa coğrafyası özelinde değerlendirildiğinde birleşme kavramının birçok Avrupa dilinde benzer terim karşılığı olduğu görülmektedir. Örneğin Almanca ve

¹⁹ Pulaşlı, H. (2012). a.g.e., s. 395.

Fransızca’da *fusion*, İtalyanca’da *fusiona* kelimeleri birleşme anlamına gelmektedir.²⁰ Anglo-Sakson hukuku kapsamında da *birleşme* kelimesinin terim karşılığının *merger* olduğu bilinmektedir.²¹ Türk Dil Kurumu ise birleşmeyi;

*“iki şirketin hukuki varlıklarını sona erdirmesi ve yeni yasal unvan altında bir araya gelmesi ve sonuç olarak şirketlerin sahip oldukları varlıkları ve yükümlülükleri yeni şirkete devretmesi ya da iki şirketten birinin diğerine katılması”*²²

şeklinde tanımlamaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri şirket birleşmelerinin sıklıkla gerçekleştirildiği bir coğrafya olarak bilinmektedir. Amerika Birleşik Devletleri yasal mevzuatı kapsamında şirket birleşmeleri (*consolidation*) en temel anlamda, devralan şirketin, devrolan şirketi tüm aktif ve pasifi ile devralması ve devrolan şirketin devralan şirket içerisinde absorbe edilmesi şeklinde tanımlanmaktadır.²³

Türk mevzuatı kapsamında değerlendirildiğinde, birleşme; birden çok ticari şirketin yeni bir ticaret şirketi kurmak ya da bir ticari şirketin diğerine iltihak etmesi ile yeni bir ticari şirketin oluşması amacı ile gerçekleştirilen işlemler birleşme olarak adlandırılmaktadır.²⁴ Diğer bir tanımlamaya göre birleşme; birden çok şirketin bir araya gelmesi ve aktifleri ile pasiflerinin satın alma sureti ile ya da her bir şirketin tasfiye edilmesi sureti ile yeni hisseler çıkartılarak yeni bir şirket kurulması süreçlerine verilen isimdir.

²⁰ Türk, H.S. (1986). *Ticaret Ortaklıklarının Birleşmesinde Nevilerin Aynı Olması Koşulu*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, s. 3.

²¹ Türk, a.g.e., s. 4.

²² Türk Dil Kurumu, İktisat Sözlüğü, Erişim adresi: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&arama=kelime&guid=TDK.GTS.59da452eda3c84.95247375

²³ Şanver, A. (1995), s. 28.

²⁴ Tarakçı, H. (1993). Birleşme Halinde Birleşen Kurumun Öz Sermayesi Katma Değer Vergisi Matrahı Olabilir mi?, *Yaklaşım Dergisi*, Ağustos.

Birleşme bir anlamda birden çok şirketin tek bir bütün haline gelmesi ile ilgilidir. Şirketlerin tek bir bütün haline gelmesine ilişkin yol ve yöntemler farklılaşabilmektedir ancak en genel anlamda, şirketlerin birleşmesi, farklı amaçlar ile birden çok şirketin, finansal, yönetsel ve hukuki açıdan yekpare hale gelmesine yönelik işbirliği süreçleri olarak değerlendirilmektedir.²⁵

2.2.2. Şirket Birleşmelerinin Tarihsel Süreci

Şirket birleşmelerine ilişkin tarihsel süreçteki satır başlarını değerlendirme noktasında öncelikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde, ortaya çıkan büyük yıkımın etkilerinin giderilmesine yönelik, teknoloji, eğitim, iletişim gibi alanlardaki gelişmeleri ve buna paralel olarak da sosyal şartların ve ekonomik şartların gelişmesi noktasındaki adımları değerlendirmek gerekmektedir. Savaş sonrası ekonomilerde, fiyat, kârlılık, üretim sistematığı gibi konularda yaşanan gelişmeler ve teknolojinin etkisi ile birlikte, şirketler yeniliklere ayak uydurabilme noktasında yeni stratejiler geliştirmiştir ve bu stratejilerin başında da *birleşme* süreçleri gelmektedir.²⁶

Birleşmeler, bir anlamda şirketlerin kurumsallaşması olarak da değerlendirilmektedir. Sahip oldukları beşeri ve fiziksel yeterlilikleri sürdürülebilir kılma noktasında ve rekabet avantajı elde edebilmek amacı ile daha güçlü ve daha gelişmiş süreçlere sahip olmak için birleşme süreçlerinin sıklaşması ile paralel olarak dünya genelinde yerel ve küresel mevzuatın da yenilikler ile paralel olarak şekillendiği görülmektedir.

Şirket birleşmelerine ilişkin tarihsel süreci beş dönem kapsamında incelemek mümkündür.

²⁵ Akay, (1997). a.g.e., s. 12

²⁶ Aydın, N. *İşletmelerin Birleşmesinde Finansal Analiz ve Bir Uygulama Örneği*, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yayını, s. 23.

Tablo 1: Şirket Birleşmelerinin Tarihsel Süreçteki Dönemleri

Dönemler	Satır Başı Olaylar
1897-1904 Yılları Arası	- Birleşmelere konu olan sektörler, ana metaller, gıda ürünleri, petrol ürünleri, kimyasal madenler, metal ürünleri ve taş kömürü üretim sektörleridir.²⁷ - Aynı sektörde faaliyet gösteren şirketlerin piyasa paylarını arttırmak ve rekabeti sınırlandırmak için yatay birleşme faaliyetlerini gerçekleştirdiği bilinmektedir.²⁸
1916-1929 Yılları Arası	- Oligopollerin oluşturulmasına yönelik birleşmeler gerçekleşmiştir. - General Motors, IBM gibi günümüzde halen faaliyet gösteren dev şirketler bu dönemde birleşmeler sonucunda kurulmuştur.²⁹
1963-1969 Yılları Arası	- Farklı sektörlerde faaliyetlerini sürdüren şirketlerin risklerini paylaşırma ve büyümeye yönelik amaçlar taşıyarak

²⁷ Gaughan, P.A. (2007). Mergers, Acquisitions and Corporate Restructurings, John Wiley & Sons, New-York, s. 30.

²⁸ Arslan, H.B. (2004). Bulmacanın Eksik Parçası: Birleşme ve Satın Almalardaki İnsan Kaynakları, Siyasal Kitabevi, Ankara, s. 37.

²⁹ Gaughan (2007), a.g.e., s. 30.

	birleşme süreçlerine dâhil oldukları dönemdir.³⁰ - İlk iki birleşme dönemine kıyasla daha fazla şirket birleşmesinin yaşandığı dönemdir.
1984-1989 Yılları Arası	- Dostça olmayan şirket ele geçirme faaliyetlerinin hâkim olduğu dönemdir. Birleşme ve devir alma süreçlerinin ölçek olarak büyük şirketlere yönelik olduğu bilinmektedir. - DuPont'un Conoco'yu satın alması, Philip Morris'in Kraft'ı satın alması, Kohlberg Kravis'in RJR Nabisco'yu satın alması, bu dönemde yaşanan büyük birleşmeler olarak değerlendirilmektedir.³¹
1993-günümüz	- 1990'lı yıllarda şirket birleşmelerinin ve şirket satın almalarının hız kazanması ile başlayan beşinci dönemde, kısa dönem kârı hedeflemeyen, büyüme ve sürdürülebilirliği artırma amaçlı, kaynak tasarrufu sağlamaya

³⁰ Arslan (2004), a.g.e., s. 38.

³¹ Gaughan. (2007), a.g.e., s. 56.

	yönelik birleşmelerin gerçekleştiği dönemdir. ³²
--	---

Şirket birleşmelerinin tarihsel süreçteki dönemler itibarıyla sayıları Gaughan (2007) tarafından yapılan araştırma kapsamında aşağıdaki gibi özetlenmiştir.

Tablo 2: Şirket Birleşmelerine Yönelik İstatistikler

Tarih	Birleşme Sayısı
1897	69
1898	303
1899	1.208
1900	340
1901	423
1902	379
1903	142
1904	79
1963	1361
1964	1950
1965	2125
1966	2377
1967	2975
1968	4462
1969	6107
1970	5152
2003	78
2004	111
2005	182
2006	215
2007	319
2008	251

³² Yılğör. A.G. (2002). Şirket Birleşme, Ele Geçirme ve Devralma İşlemlerinin Makro Ekonomik Etkileri, *Öneri Dergisi*, 5 (18); 119-126., s. 122.

2.2.3. Şirket Birleşmesinin Amaçları

Şirket birleşmelerinin birçok farklı nedene dayanarak gerçekleştirildiği ve dolayısıyla da farklı amaçlara ve hedeflere yönelik olduğu kabul edilmektedir. Birleşme, şirketler açısından büyümeye yönelik bir aracı olarak kabul edilmektedir ve bu nedenle de bir şirketi büyümeye yönelten etkenlerin şirket birleşmeleri için de bir etken olduğu kabul edilmektedir.³³ Birleşmenin en temel amacı *büyüme* olarak değerlendirilmek ile birlikte, başka amaçların da; rekabet gücü kazanmak, ölçek ekonomisinden yararlanmak, yatırım ve finansal kaynak etkinliğini arttırmak gibi, şirket birleşmelerini destekleyen nitelikte olduğu bilinmektedir. En genel kabul ile, şirket birleşmelerinin en temel amacı, birleşmeye esas her bir parçanın sahip olduğu değer, sinerji etkisi ile daha büyük bir değer ile ortaya çıkacağı yönündedir.³⁴

Finansal bakış açısı ile değerlendirildiğinde, şirket birleşmelerinin gerçekleştirilmesinde iki ana amaç bulunmaktadır. Bu amaçları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür,³⁵

- Şirket hissedarlarının ellerinde tuttıkları şirket paylarının piyasa değerinin yükseltmek,
- Şirketin mevcut yönetiminin refah düzeyini yükseltmek.

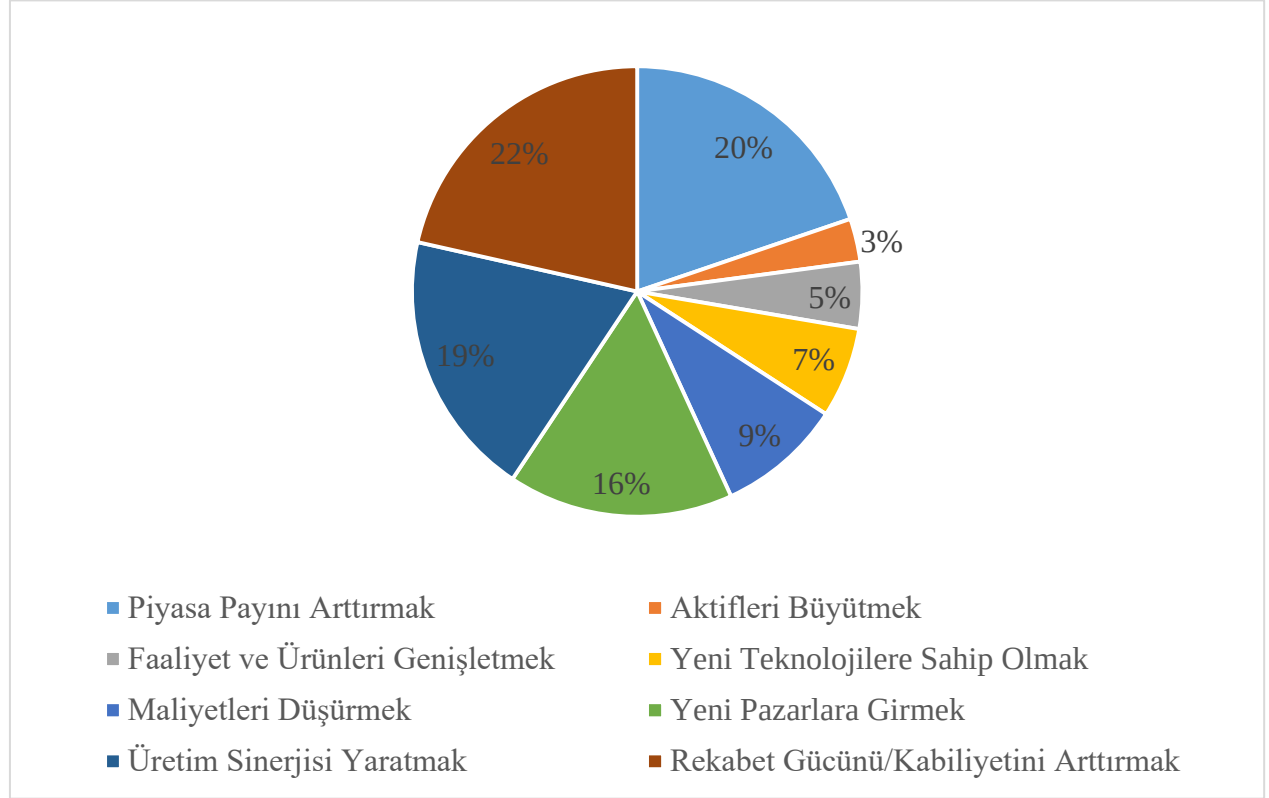
Ve fakat elbette ki, şirket birleşmelerinin temel amaçları hissedar ve üst yönetimin refahını yükseltmek ile sınırlandırılmamaktadır. Şirket birleşmelerinin; rekabeti azaltmak ve rekabet gücü kazanmak, yönetsel yetenekleri arttırmak, vergisel avantaj elde etmek, şirket büyüklüğünü arttırmak ve ölçek ekonomilerinden yararlanmak gibi birçok farklı

³³ Akgüç, Ö. (1998). *Finansal Yönetim*, İstanbul, Muhasebe Enstitüsü Eğitim ve Araştırma Vakfı Yayınları, s. 864.

³⁴ Berk, N. (1995). *Finansal Yönetim*, İstanbul, Türkmen Kitabevi, s. 383.

³⁵ Foster, G. (1986). *Financial Statement Analysis*, New-Jersey, Prentice Hall Inc., s. 461.

amacı bulunmaktadır. Şirket birleşmelerinin amaçlarını detaylandırmadan önce, Şahin (2016)'nın araştırmasında yer verdiği şirket birleşme amaçlarının yüzdesel dağılımını incelemekte fayda vardır.

Şekil 1: Şirket Birleşmelerinin Amaçları³⁶

Şirket birleşmelerinin en önemli amaçlarından bir tanesi ölçek ekonomilerinden yararlanmaktır. Şirketlerin ölçek ekonomilerinden yararlanmaları, araştırma geliştirme faaliyetlerinin daha etkin ve ekonomik bir şekilde yürütülmesi, yetenekli yönetim kademelerinin çalıştırılmasına ilişkin olanağın artması, riskin dağıtılması, maliyetlerin

³⁶ Şahin, O.N. (2016). Türkiye'deki Şirket Birleşmeleri Verilerinin Yıllar İtibariyle Analizi ve Dünya Geneli, ABD; AB ve Asya-Pasifik Verileri ile Karşılaştırılması, *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 8 (15); 229-255, s. 233.

minimize edilmesi anlamına gelmektedir.³⁷ Ayrıca ölçek ekonomilerinden yararlanma, şirketlerin piyasa değerlerinin oluşmasında etkili olan kapitalizasyon oranının azalması ve dolayısıyla da kazanç oranının yükselmesi anlamına gelmektedir. Bu da şirketin piyasa değerinin artması demektir ki şirketler açısından piyasa değerinin yüksek olması önemli bir husustur.

Şirket birleşmelerinin bir diğer amacı, *sinerji* etkisinden yararlanmaktır. Sinerji etkisi $2 + 2 = 5$ şeklinde açıklanan bir etkidir. Şirketlerin tek başlarına sahip oldukları üretim, yatırım, finansman, pazarlama, dağıtım gibi süreçlerdeki güçlerinin, birleşme ile artacağı ve iki farklı şirketin sahip olduğu değerler ile daha güçlü yatırım, finansman, pazarlama ve dağıtım gibi süreçlere sahip olunacağı kabul görmektedir.

Şirketlerin, sürdürülebilirlikleri ve kârlılıkları üzerinde birçok faktörün etkisi olmakla birlikte, en önemli faktörlerden bir tanesi de yönetim kademelerindeki bireylerin yetenekli, etkin ve alanlarında ehil kişiler olmasıdır. Yönetimsel kararlardaki etkinlik ve verimlilik direkt olarak şirketlerin faaliyetleri ve süreçlerini etkilemektedir. Bu nedenle de şirketlerin uzman ve yetenekli yöneticiler istihdam etmeye yönelik arzuları her daim var olmaktadır. Birleşme vasıtası ile yönetim kademelerindeki örgütlenmenin daha iyi planlanması ve daha yetenekli yöneticiler ile çalışılması mümkün olabilmektedir.

Birleşme süreçlerinin tercih edilmesinin bir diğer nedeni, iç büyüme ile kıyaslandığında birleşmenin daha avantajlı bir yapıya sahip olmasıdır. İç büyüme en temel anlamda, şirketlerin uzun zaman ve maliyet harcadıkları bir süreçtir. Ancak birleşme, iç büyüme ile kıyaslandığında daha hızlıdır ve sonuçları açısından da iç büyümeden daha avantajlıdır. Bu nedenle de temel amacı büyümek olan şirketler, birleşme yolu ile büyümeyi tercih etmektedir.

³⁷ Akgüç, Ö. (1998), s. 889.

Birleşme süreçlerinin bir diğer önemli amacı, finansal nedenler olarak değerlendirilmektedir. Birleşme vasıtası ile şirketlerin alternatif bir finansman kaynağına sahip olduğu düşünülmektedir. İki şirketin birleşmesi ve sinerji etkisi ile daha etkin ve verimli faaliyetlere sahip olması sonucunda, yatırımcıların ve kreditorlerin, şirkete bakışı olumlu olacaktır ve bu paralelde de şirketin ucuz maliyet ile borçlanması ya da yatırımcıları bünyesine çekmesi mümkün olacaktır.³⁸

Birleşme süreçleri, şirketlerin süreç ve faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ile sonuçlanmaktadır. Bu nedenle de faaliyetlerini çeşitlendirmek amacıyla olan şirketlerin birleşme yoluna gittiği görülmektedir. Çeşitlendirmek bir anlamda riskin dağıtılması ve dolayısıyla da minimize edilmesi anlamına geldiği için, şirketler açısından olumlu katkı sağlayan bir süreçtir. Aynı sektördeki şirketlerin birleşmesinde bile, üretim, tutundurma, pazarlama ve dağıtım süreçleri ya da kullanılan teknoloji çeşitleneceği için riskin minimize etkisi bu tip birleşmelerde de elde edilmektedir.

Şirketler, vergisel avantaj elde etmek amacı ile de birleşme yoluna gitmektedirler. Vergisel açıdan avantaj sağlamak birçok şirket birleşmesinin temel amaçlarından bir tanesidir. Şirket birleşmeleri bazı durumlarda, ilgili ülke mevzuatları kapsamında vergilendirilen süreçler olsa dahi, genel kabul itibarıyla vergi avantajı iki şekilde ortaya çıkabilmektedir. Şirket birleşmelerinde vergi avantajı / vergilendirme konuları çalışmanın devamında detaylı bir şekilde ele alınacağı için bu bölümde daha fazla açıklama yapılmamıştır.

Şirket birleşmelerindeki bir diğer önemli amaç rekabet ile ilgilidir. Şirket birleşmelerinin rekabeti azaltması amaçlanmaktadır. Diğer bir ifade ile şirket birleşmeleri ile rekabet avantajı elde edilmesi amaçlanmakta ve sürdürülebilirliğin artırılması ile piyasadaki gücün ve dolayısıyla da maruz kalınan rekabet düzeyinin azalması beklenmektedir.

³⁸ Ertürk, (1999), s. 28.

Yukarıda sayılan amaçların yanı sıra, değeri yüksek sınai haklara sahip olmak, sermaye piyasalarındaki gücün artırılması ve mevcut başarısızlıkların ortadan kaldırılması için şirketler birleşme yoluna gitmektedir.

2.3. ŞİRKET BİRLEŞMELERİNE İLİŞKİN SINIFLANDIRMA

Şirket birleşmeleri ile ilgili alan yazın incelendiğinde, şirket birleşmelerine ilişkin genel kabul görmüş sınıflandırmanın; ekonomik faaliyet alanına göre şirket birleşme türleri ve hukuki yapıya göre şirket birleşme türleri olarak iki başlık altında incelendiği görülmektedir.

2.3.1. Ekonomik Faaliyet Alanına Göre Birleşme

Ekonomik faaliyet alanına göre birleşme türleri kendi içerisinde yatay birleşmeler, dikey birleşmeler ve karma birleşmeler olarak üç alt türe ayrılmaktadır.

Yatay birleşme ya da bir diğer ismi ile stratejik birleşme temel olarak aynı sektörde faaliyet gösteren şirketler arasında gerçekleşen, temel amacı, üretim ve dağıtım ile ilgili süreçlerde ölçek ekonomilerinden yararlanmak olan şirket birleşmeleridir.³⁹ Yatay şirket birleşmelerinin diğer amaçları, piyasadaki payı arttırmak, var olan maliyetleri düşürmek, benzer işlevlere sahip departmanların bütünleştirilmesi gibi alt amaçlar da taşımaktadır.⁴⁰

Yatay birleşme yoluna giden şirketlerin, birleşme süreçleri sonucunda elde etmeyi planladıkları faydalar aşağıdaki gibidir;⁴¹

³⁹ Johnson, H.J. (1999). *Corporate Finance Manuel Mergers and Acquisitions a Framework for the Right Executive Decision*, USA, Pearson Education Limited, s. 8.

⁴⁰ Uyargil, C. (2004), “Şirket Birleşmelerinde Stratejik İnsan Kaynakları Planlaması”, ed: H. Sümer ve H. Pernsteiner, *Şirket Birleşmeleri*, İstanbul, Alfa Yayınları, 641-659, s. 647.

⁴¹ Akay, H. (1997). *İşletme Birleşmeleri ve Muhasebesi*, İstanbul, Yayılım Matbaası, s. 19.

- Var olan şirket kaynaklarının daha etkin kullanılması
- Üretim süreçlerinde uzmanlaşmanın sağlanması sureti ile üretim maliyetlerinde azalma oluşması
- Pazarlama ve dağıtım ile ilgili kanallarda piyasadaki rakiplerin önüne geçmek
- Farklı iş süreçlerine yönelik olarak işbirliği yaparak piyasada rekabet avantajı elde etmek

Aynı sektörde faaliyet gösteren şirketlerin birleşmesi, birçok durumda tekelle faaliyet oluşturma ihtimaline sahip olan bir süreç olduğu için, küresel bazda birçok ülkede, rekabet ortamının sürdürülebilirliği ve eş zamanlı olarak da tüketicilerin korunması amacı ile bu tip birleşmeler mercek altına alınmakta ve düzenleyici otoriteler tarafından denetlenmektedir. Özellikle olarak yatay birleşmelerin denetlenmesindeki amaç; bu tip birleşmelerin sektördeki şirket sayısını azaltması, monopolistik güç doğurması ve dolayısıyla da rekabet koşullarını olumsuz etkilemesi noktasındaki olasılıktır.⁴²

Ekonomik faaliyet alanına göre birleşme türlerinin bir diğer alt türü dikey birleşme olarak adlandırılan birleşme türüdür. Dikey birleşme süreçlerinde temel amaç, ürün ve hizmetlerin kalitesini arttırmak, üretim ve sonrasındaki destek süreçlerindeki katma değeri arttırmak, var olan maliyetleri minimize etmek şeklinde sıralanmaktadır. Genel olarak dikey birleşmeler, ekonomideki kaynakların kıt olduğu dönemlerde ya da ara mamullerde sıkıntı yaşandığı durumlarda tercih edilen birleşme türleridir.⁴³

Dikey birleşmeler; *geriye doğru birleşme* ya da *ileriye doğru birleşme* şeklinde iki sınıfa sahiptir. Geriye doğru birleşme, şirketlerin üretim süreçlerine dâhil ettikleri

⁴² Weston, J.F., Mitchell, M.L. ve Mulherin, J.H. (2004), *Takeovers, Restructuring, and Corporate Governance*, USA, Pearson Prentice Hall, s. 5.

⁴³ Johnson, a.g.e., s. 8.

hammadde, ara mamul ya da diğer girdileri sağlayan tedarikçiler ile birleşmesine verilen isim iken, şirketlerin üretimini gerçekleştirdikleri ürün ya da hizmetlerin pazarlama süreçlerini gerçekleştiren şirketler ile birleşmesi ileriye doğru birleşme olarak adlandırılmaktadır.⁴⁴

Ekonomik faaliyet alanına göre birleşme sınıflandırmasında son tür, karma şirket birleşmeleridir. Karma şirket birleşmeleri yatay anlamda ya da dikey anlamda herhangi bir iş ilişkisi olmayan işletmelerin, taşıdıkları işlem risklerini minimize etmek ve finansal kaynaklarının gücünü arttırmak amacı ile gerçekleştirdikleri birleşmeler olarak tanımlanmaktadır.⁴⁵ Karma şirket birleşmelerinde, var olan işlem riskinin dağıtılması amacı ile farklı yatırımlar gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla, karma şirket birleşmelerinden sonra, sahip olunan finansal kaynakların etkinliği artmakta ve eş zamanlı olarak da yönetsel etkinliğin artması beklenmektedir ve bu beklentiler eş zamanlı olarak yeni pazarlara entegrasyonu kolaylaştırdığı için, şirketler açısından karma birleşmeler özenilen nitelikteki birleşmeler olarak değerlendirilmektedir.⁴⁶

2.3.2. Hukuki Yapıya Göre Birleşme

Hukuki yapıya göre şirket birleşmeleri ele alındığında farklı alt sınıfların değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda öncelikle centilmenlik anlaşmaları ele alınacaktır. Centilmenlik anlaşmaları en temel anlamda, şirketlerin işbirliğine yönelik olarak karşılıklı olarak söz vermeleridir. Centilmenlik anlaşmalarının temeli güvene dayalıdır. Centilmenlik anlaşmalarının şekli bir şartı bulunmamaktadır. Centilmenlik anlaşmaları sözlü yapılabileceği gibi, yazılı olarak da yapılabilmektedir. Centilmenlik anlaşmaları süreli ya da süreklilik arz edilecek şekilde düzenlenebilmektedir.

⁴⁴ Arslan, H.B. (2004). *Bulmacanın Eksik Parçası: Birleşme ve Satın Almalarda İnsan Kaynakları*, Ankara, Siyasal Kitabevi, s. 28.

⁴⁵ Aşıkoğlu, R., Demir, S., Çelikkol, H. ve Kaderli, Y. (2010), *Yatırım Projelerinin Hazırlanması Değerlendirilmesi ve Realize Edilmesi*, Ankara, Söz Kesen Matbaa, s. 319.

⁴⁶ Müftüoğlu, M.T. (1994). *İşletme İktisadı*, Ankara, Turhan Kitabevi, s. 484.

Centilmenlik anlaşmalarının en temel özelliklerinden bir tanesi, anlaşma taraflarının anlaşma hükümlerine aykırı davranması durumunda herhangi bir cezai müeyyide ile karşılaşmayacak olmalarıdır. Centilmenlik anlaşmaları birçok konuda gerçekleştirilebilmektedir.

Hukuki yapıya göre birleşmenin bir diğer türü ortak girişimler olarak adlandırılmaktadır. İki ya da daha fazla şirketin, belirli bir iş gerçekleştirme hedefi ile iş birliği içerisine girmeleri ve yasal şirketlerinden bağımsız olarak yeni bir şirket kurmalarına dayalı ortaklıklar ortak girişimler olarak adlandırılmaktadır.⁴⁷ Ortak girişimler süreklilik arz edecek şekilde kurulabilmelerine rağmen, genel uygulamada, belirli bir işe yönelik olarak kurulmaktadır ve bu işin bitimi ile ortak girişimler sonlandırılmaktadırlar.

Hukuki yapısına göre birleşmeler içerisinde geçen birleşme türleri ve bu türlere ilişkin özet açıklamalar aşağıda yer alan tablo kapsamında sunulmaktadır.

Tablo 3: Hukuki Yapısına Göre Şirket Birleşmeleri

Birleşme Türü	Açıklama
<u>Biçimsel Birleşmeler</u>	
<i>Tröst</i>	Bu birleşmeler, günümüzde en az kullanılan birleşme türü olarak kabul edilmektedir. Tarihsel kökleri Amerika Birleşik Devletleri'ne dayanan tröstlerin temel amacı, birden çok şirketin yönetiminin belirli bir grup altında toplanması ve tekelleşmektir. Tekelleşme, günümüz piyasalarındaki rekabet şartları açısından

⁴⁷ Tuncer, (2007), s. 122.

	istenmeyen bir durum olduğu için genel olarak dünya üzerindeki bütün ülkelerin mevzuatı kapsamında engellenmiştir ve dolayısıyla da tröst oluşturmaya yönelik birleşmelere günümüzde neredeyse hiç rastlanmamaktadır.
<i>Holding</i>	Holdingleşme günümüzde sıklıkla kullanılan bir birleşme türüdür. Benzer üretim ve / veya faaliyet süreçlerine sahip şirketlerin bir araya gelmesi ve Holding şirketi kurması ile gerçekleşen bu birleşme şeklinde, temel amaç, yönetim, sermaye ve denetim açısından birleşerek finansal açıdan güçlenmek ve katılımcılığın artırılmasıdır. ⁴⁸
<i>Konsorsiyum</i>	Konsorsiyum şeklinde birleşme yoluna giden şirketlerin her biri, gerek hukuki gerekse ekonomik açıdan bağımsızlıklarını korumaktadırlar. Konsorsiyumun temel amacı, belirli bir iş ya da belirli bir projenin gerçekleştirilebilmesine yönelik olarak geçici olarak iş birliği yapılmasıdır.
<i>Ele geçirme</i>	Bir şirketin diğer bir şirketi, yönetsel açıdan kontrol etmesine ya da hisse sahipliğini elde etmesine yönelik olarak

⁴⁸ Usta, Ö. (2000). *İşletme Finansı ve Finansal Yönetim*, Anadolu Matbaası, İzmir, s. 153.

	hisse senetlerini satın alması sürecine ele geçirme denilmektedir. ⁴⁹ Ele geçirme tipi birleşmelerde yönetimin ve / veya ortakların bu birleşmeyi istemesi şartı bulunmamaktadır.
<u>Bıçimsel Olmayan Birleşmeler</u>	
<i>Kartel</i>	Bıçimsel olmayan birleşmeler içerisinde en sık rastlanan tür kartellerdir. Kartel en basit anlamda benzer ya da aynı alanlarda çalışan iki ya da daha fazla şirketin rekabeti minimize etmek ya da tamamen ortadan kaldırmak için, bireysel bağımsızlıklarını yitirmeden anlaşma yolu ile tekelci birlik oluşturmalarıdır. ⁵⁰
<i>Havuzlama</i>	Birbirleri ile rekabet içerisinde olan şirketlerin, fiyat, patent, piyasa olgularını bir arada tutabilmek için yaptıkları stratejik işbirliklerine verilen ve dışarıdan anlaşılması son derece zor olan birleşmeler havuzlama olarak adlandırılmaktadır. ⁵¹
<i>Çıkar grupları</i>	Çıkar grupları, şirketin hisselerinin genel olarak aile bireylerinden ya da birbirlerine

⁴⁹ Baş, İ.M. (1990). Şirket Büyümlerine Finansal Bir Bakış: Özellikli Birleşmeler, *Verimlilik Dergisi*, s. 121.

⁵⁰ Mucuk, İ. (1996). *Modern İşletmecilik*, Türkmen Kitabevi, İstanbul, s. 50.

⁵¹ Özdemir (1999), s. 424.

	çok yakın bireylerden oluşan belirli bir grupe eline toplanması ve bu grubun tek bir amaç doğrultusuna yönetsel olarak şirkette rol alması anlamına gelmektedir. ⁵²
--	--

2.4. ŞİRKET BİRLEŞMELERİNİN TÜRKİYE KANUNLARI KAPSAMINDAKİ YERİ

Şirket birleşmeleri birçok ülkenin yerel mevzuatı kapsamında usul ve esasları detayları bir şekilde belirlenmiş olan ticari süreçlerdir. Ülkemiz mevzuatı kapsamında da şirket birleşmeleri; Türk Ticaret Kanunu, Sermaye Piyasası Mevzuatı ve Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun çerçevesinde ele alınmaktadır.

2.4.1. Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Şirket Birleşmeleri

Şirket birleşmeleri; 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 2. Kitap 1. Kısım F Bölümünde ele alınmaktadır. Bu bölüm kapsamında ilk olarak şirket birleşme, bölünme ya da tür değiştirmelerin uygulama alanı değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, ticaret şirketlerinin birleşmelerine ilişkin olarak Türk Ticaret Kanununun 134 ila 194. maddelerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Kanunun 135. maddesi kapsamında şirket birleşmelerine yönelik kavramsal açıklama yapılmaktadır. İlgili kavramlar ve açıklamaları aşağıdaki gibidir:

⁵² Ataman (2001), s. 381.

Tablo 4: Türk Ticaret Kanunu Madde 135 Kapsamında Kavramlar⁵³

Kavram	İfade Ettiği Anlamlar
Şirket	- ticaret şirketi
Ortak	- anonim şirket pay sahipleri - limited şirket, şahıs şirketi ve kooperatiflerde ortakları
Ortaklık Payı	- şahıs şirketlerinde ortaklık payı - anonim şirketlerde pay - limited şirketlerde esas sermaye payı - sermayesi paylara bölünmüş komandit şirkette ortaklık payı
Genel Kurul	- anonim, limited, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, kooperatiflerde genel kurulu - şahıs şirketlerinde ortaklar kurulunu
Yönetim Organı	- anonim şirketler ve kooperatiflerde yönetim kurulunu - limited şirketlerde müdürü ya da müdürleri - şahıs şirketlerinde ve sermayesi paylara

⁵³ Türk Ticaret Kanunu (2011), s. 69.

	bölünmüş komandit şirketlerde yöneticiyi
Şirket Sözleşmesi	- anonim şirketlerde esas sözleşmeyi - şahıs şirketlerinde ve limited şirketlerde şirket sözleşmesini - kooperatiflerde ana sözleşmeyi

Türk Ticaret Kanunu kapsamında birleşmelere yönelik ilkeler 136. madde kapsamındadır. Bu madde kapsamında, şirketlerin iki şekilde birleşmesine olanak sağlanmıştır. Bu yöntemler; devralma şeklinde birleşme ve yeni kuruluş şeklinde birleşme olarak sıralanmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu kapsamında hangi birleşmelerin geçerli birleşme olarak kabul gördüğü Madde 137 kapsamındadır. Bu çerçevede;⁵⁴

- Sermaye şirketleri
 - Sermaye şirketleri ile
 - Kooperatifler ile
 - Devralan şirket olmak kaydı ile; kollektif ya da komandit şirketler ile
- Şahıs şirketleri
 - Şahıs şirketleriyle

⁵⁴ Türk Ticaret Kanunu (2011). S, 70-71.

- Devrolan şirket olmak kaydı ile sermaye şirketleri ile
- Devrolan şirket olmak kaydı ile kooperatifler ile
- Kooperatifler
 - Kooperatifler ile
 - Sermaye şirketleri ile
 - Devralan şirket olmak kaydı ile şahıs şirketleri ile

birleşebilmektedirler.

Şirket birleşmeleri ile ilgili bir diğer önemli husus, hangi tip birleşme olursa olsun, eğer şirketler tasfiye olmuyor ise, yani tasfiye olmadan fesih işlemi gerçekleştiriliyorsa, bu durumda tasfiye kâr / zararı değil, birleşme kâr / zararı hesaplanması gerekliliğidir.

Birleşmelerin hangi tip birleşme olursa olsun, ilgili ticaret siciline tescili şarttır. Tescil edilmemiş birleşmeler, geçerlilik kazanmamaktadır. Tescil işleminde, devrolan şirketin aktifinin ve pasifinin devralan şirkete geçmesi esastır ve devrolan şirket ticaret sicilinden silinmektedir.

2.4.2. Sermaye Piyasası Mevzuatına Göre Şirket Birleşmeleri

Sermaye Piyasası Kurulu tarafından, 30 Temmuz 1981 tarihli 2499 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Sermaye Piyasası Kanunu” kapsamında kurulmuş bir kuruldur. Diğer ülkeler ile kıyaslandığında, Türkiye’nin sermaye piyasasının oldukça geç gelişmeye başladığını söylemek mümkündür.

Sermaye Piyasası Kurulu, mali ve idari anlamda özerkliğe sahip bir kuruldur. Kanun çerçevesinde sahip olduğu yetki ve sorumlulukları bağımsız bir şekilde kullanma yetkisi olan Kurul'un, düzenleyici kamu kurumu olma niteliği bulunmaktadır.

Sermaye Piyasası Kurulunun ilgili mevzuatları kapsamında birleşme ve devir işlemlerinin Türk Ticaret Kanunundaki kadar detaylı bir şekilde ele alınmadığı bilinmektedir. Kurul kapsamında önemli olan husus, borsaya kote olan şirketlerin, borsadaki hisselerinin toplanması sureti ile şirket ele geçirmelerinin ya da birleşmelerinin gerçekleşmesi hususunda haberdar olmak ve sonuçlara ilişkin ilan yükümlülüğünü yerine getirmektir.

Şirket birleşmelerine ya da devir işlemlerine yönelik olarak, halka arz olma / olmama hususu da Sermaye Piyasası açısından önem arz etmektedir. Halka açık anonim ortaklık niteliğindeki şirketlerin taraf olduğu birleşme ya da devir işlemlerinde, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından ön görülen işlemlere ilişkin izin almak şarttır. Sermaye Piyasası Kurulu birleşme ve bölünmeye ilişkin esasları 28 Aralık 2013 tarihinde 28665 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Birleşme ve Bölünme Tebliğ” ile hüküm altına almıştır. Söz konusu tebliğ, birleşme ya da bölünme işlemlerinde taraflardan bir tanesinin halka açık anonim ortaklık olması durumunu kapsamaktadır. Dolayısıyla, şirket birleşmelerinde taraflar içerisinde halka açık anonim ortaklık yok ise bu tebliğ hükümlerine uyum gerekmemektedir.

“Birleşme ve Bölünme Tebliğ” kapsamında, şirket birleşme ve bölünmelerinde taraflardan biri halka açık anonim ortaklık ise aşağıdaki değerlendirmelerin bu tebliğ çerçevesinde yapılması esastır;⁵⁵

⁵⁵ Birleşme ve Bölünme Tebliğ (II-23.2), Erişim adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=9.5.19190&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=Birle%C5%9Fme%20ve%20B%C3%B6l%C3%BCnme%20Tebli%C4%9Fi>

- Duyuru metinlerinin onaylanması için Sermaye Piyasası Kuruluna başvurma ile ilgili sorumluluk bulunmaktadır.
- Birleşme ya da bölünmeye esas olacak finansal tablolar madde 6 kapsamındaki hükümlere tabidir.
- Birleşme ya da bölünme süreçlerine taraf olanların finansal tabloları ve varlıklarının değerlerine yönelik olarak uzman kurul görüşü esastır.
- Birleşme ve bölünmelere yönelik kamunun aydınlatılması madde 8 kapsamında yer alan şartlar çerçevesinde gerçekleştirilmesi zorunlu olan bir husustur.
- Birleşme sözleşmesi, birleşme raporu, finansal durum ile ilgili değişiklikler, pay sahiplerinin korunması, kolaylaştırılmış birleşme, konuları, ilgili tebliğ kapsamındaki hükümlere tabidir.

2.4.3. Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun Kapsamında Şirket Birleşmeleri

Piyasalardaki rekabetin sürdürülebilirliğini sağlamak ve tekelleşmeyi önlemek, birçok ülkede kanun ve mevzuata dayalı yetkileri ve güçleri olan düzenleyici ve denetleyici kurumlar tarafından yürütülmektedir. Türkiye özelinde değerlendirildiğinde, bu görev Rekabet Kurumuna aittir. Rekabet Kurumu 7 Aralık 1994 tarihinde kabul edilen “Rekabetin Korunması Hakkında Kanun” kapsamında kurulması öngörülen bir kurum olarak kurulmuştur. Faaliyetlerine 1997 yılında tam anlamı ile başlayan Rekabet Kurulunun görevlerinin içerisinde “birleşme ve devralmaların kontrolü” yer almaktadır.

Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 7. maddesi kapsamında hangi tür birleşmelerin ve devirlerin yasak olduğu hüküm altına alınmıştır. İlgili madde aşağıdaki gibidir;⁵⁶

“Bir veya birden fazla teşebbüsün hâkim durum yaratmaya ve hâkim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak ülkenin bütünü veya bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri veya herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir kişinin mal varlığını veya ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisini veren araçları, miras yoluyla iktisap durumu hariç olmak üzere devralması hukuka aykırı ve yasaktır.”

Bu hüküm kapsamında, birleşme ve devir alma süreçlerinde, rekabetin önemli ölçüde engellenmemesi ve tekelleşme yaratılmaması gerektiği sonucuna varmak mümkündür.

Birleşme ve devir alma süreçlerinin Rekabet Kuruluna bildirilmesi şarttır. Özellikle bazı birleşmelerin hukuki anlamda geçerliliğini sağlaması noktasında, Rekabet Kurulu izninin olması gerekmektedir. Hangi tip birleşmelerin bu kapsama dâhil olduğuna ilişkin düzenlemeler; “Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ” çerçevesindir;⁵⁷

“Birleşme veya devralma işleminde;

a) İşlem taraflarının Türkiye ciroları toplamının yüz milyon TL’yi ve işlem taraflarından en az ikisinin Türkiye cirolarının ayrı ayrı otuz milyon TL’yi veya

⁵⁶ 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (1994), Erişim adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4054.pdf>

⁵⁷ Rekabet Kurulu’ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ (2010/4) Erişim adresi: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/tr/tr115tr.pdf>

b) İşlem taraflarından birinin dünya cirosunun beş yüz milyon TL'yi ve diğer işlem taraflarından en az birinin Türkiye cirosunun beş milyon TL'yi, aşması halinde söz konusu işlemin hukuki geçerlilik kazanabilmesi için Kuruldan izin alınması zorunludur.”

Hukuki anlamda geçerlilik kazanması için Rekabet Kuruluna bildirilmesi ve izin alınması gereken birleşmelere yönelik Rekabet Kuruluna başvuru yapıldığı tarihten itibaren 15 gün içerisinde, Kurul kendisine iletilen birleşme anlaşmalarına yönelik birleşmeye izin vermekte ya da ön inceleme sonucunda, birleşmeyi nihai incelemeye almaya karar vermektedir. Bu iki durumdan birinin gerçekleşmemesi, yani Kurulun kendisine yapılan başvuruya yönelik bir yanıt vermemesi durumunda, başvurunun Kurula iletilildiği tarihten itibaren 30 gün sonunda birleşme hukuki olarak geçerlilik kazanmaktadır.

Rekabet Kurulu tarafından ön inceleme sonucunda, nihai inceleme kararı verdiği birleşmelere yönelik, birleşmenin rekabeti engelleyip engellemediğine yönelik değerlendirme, ön araştırma ya da soruşturma adımlarından bir tanesi Kurul tarafından belirlenmektedir.

“Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ” kapsamında Kurula bildirilmesi ve izin alınması zorunlu olan birleşme hallerinin Kurula bildirilmemesi durumunda, birleşmeden Kurulun haberdar olması durumunda, Kurul, ilgili birleşmeyi re'sen inceleme alma hakkına sahiptir.

2.4.4. Türk Vergi Mevzuatı Kapsamında Şirket Birleşmeleri

Türk Vergi Mevzuatı kapsamında şirket birleşmeleri ve devralmalarına ilişkin birçok kanunda hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlere yönelik olarak detaylandırma aşağıda yer alan başlıklar kapsamında yapılmıştır. Türk Vergi Mevzuatı kapsamında

birleşme süreçlerinin vergi kanunları karşısındaki durumu incelenmeden önce; vergisel açıdan iki çeşit birleşmenin olduğunun altını çizmek gerekmektedir. Birleşmeler; vergili birleşmeler ve vergisiz birleşmeler olarak sınıflandırılmaktadır. Bu iki birleşme tipinin, Türk Vergi Mevzuatı kapsamındaki yeri ve ilgili maddeleri takip eden başlıklarda detaylandırılmıştır.

2.4.4.1. Kurumlar Vergisi Açısından Birleşme

Kurumlar Vergisi Kanunu kapsamında vergili ve vergisiz birleşme türleri farklı maddeler kapsamında hüküm altına alınmıştır. Vergili birleşme, Kanunun 18. maddesi çerçevesinde ele alınmaktadır. Kurumlar vergisi madde 18 kapsamındaki hükümler aşağıda sunulmaktadır;⁵⁸

“(1) Bir veya birkaç kurumun diğer bir kurumla birleşmesi, birleşme nedeniyle infisah eden kurumlar bakımından tasfiye hükmündedir. Ancak, birleşmede tasfiye kârı yerine birleşme kârı vergiye matrah olur.

(2) Tasfiye kârının tespiti hakkındaki hükümler, birleşme kârının tespitinde de geçerlidir. Şu kadar ki, münfesihi kurumun veya kurumların ortaklarına ya da sahiplerine birleşilen kurum tarafından doğrudan doğruya veya dolaylı olarak verilen değerler, kurumun tasfiyesi halinde ortaklara dağıtılan değerler yerine geçer. Birleşilen kurumdaki alınan değerler Vergi Usul Kanununda yazılı esaslara göre değerlendirilir.

(3) Kanunun 17. maddesine göre tasfiye memurlarına düşen sorumluluk ve ödevler, birleşme halinde birleşilen kuruma ait olur.”

⁵⁸ 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (2006). Erişim adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5520.pdf>

Vergisiz birleşme konusu ise 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 19. ve 20. maddesi çerçevesinde incelenmiştir,

Kanunun 19. maddesinde belirtilen şartlar çerçevesinde gerçekleşen birleşmelerin devir olduğu, 20. maddesinde ise devir yoluyla gerçekleşen birleşmelerde belirtilen şartların sağlanması halinde münfesi kurumun sadece devir tarihine kadar olan işlemlerinin vergilendirileceği ve birleşmeden doğan karların ise vergilendirilmeyeceği söylenmiştir.

Bu durumda 19. maddede belirtilen devir işleminin olabilmesi için gerekli şartlar şunlardır;

a) Birleşme sonucunda infisah eden kurum ile birleşilen kurumun kanunî veya iş merkezlerinin Türkiye'de bulunması.

b) Münfesi kurumun devir tarihindeki bilânço değerlerinin, birleşilen kurum tarafından bir bütün halinde devralınması ve aynen bilânçosuna geçirilmesi.

Kurumlar Vergisi Kanununun 20. maddesi ise, 19. madde kapsamında tanımlanan ve devir hükmünde sayılan hususların vergilendirmesine ilişkindir. Bu çerçevede devir durumlarında vergilendirme aşağıdaki gibi oluşmaktadır;⁵⁹

“(1) Devirlerde, aşağıdaki şartlara uyulduğu takdirde, münfesi kurumun sadece devir tarihine kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilir; birleşmeden doğan kârlar ise hesaplanmaz ve vergilendirilmez:

a) Şirket yetkili kurulunun devre ilişkin kararının Ticaret Sicilinde tescil edildiği tarih, devir tarihidir. Münfesi kurum ile birleşilen kurum;

1) Devir tarihi itibarıyla hazırlayacakları ve müştereken imzalayacakları münfesi kuruma ait kurumlar vergisi beyannamesi ile,

2) Devir işleminin hesap döneminin kapandığı aydan kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın sonuna kadar geçen süre

⁵⁹ 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (2006). Erişim adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5520.pdf>

içerisinde yapılması halinde, münfesih kurumun önceki hesap dönemine ilişkin olarak hazırlayacakları ve müştereken imzalayacakları münfesih kuruma ait kurumlar vergisi beyannamesini, birleşmenin Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde münfesih kurumun bağlı bulunduğu vergi dairesine verirler.

b) Birleşilen kurum, münfesih kurumun tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini ve diğer ödevlerini yerine getireceğini münfesih kurumun birleşme sebebiyle verilecek olan kurumlar vergisi beyannamesinin ekinde vereceği bir taahhütname ile taahhüt eder. Mahallin en büyük mal memuru, bu hususta birleşilen kurumdaki ayrıca teminat isteyebilir.

2.4.4.2. Gelir Vergisi Kanunu Açısından Birleşme

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu 31 Aralık 1960 tarihinde 10700 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu kanunun 94. maddesinde yer alan ödemeler nedeni ile tevkif edilen vergilere yönelik muhtasar beyannamenin en geç birleşme beyannamesi ile birlikte verilmesi ve eş zamanlı olarak da verginin ödenmesi zorunlu kılınmıştır.⁶⁰

4783 Sayılı Kanunun 5. maddesi ile değişen madde (yürürlük 01.01.2003 tarihinden geçerli olmak üzere 09.01.2003) aşağıda yazan hallerde değer artış kazancı hesaplanmayacak ve vergilendirmeyecek durumlar içerisinde; “Kazancı bilanço esasına göre tespit edilen ferdi bir işletmenin bilançosunun bir sermaye şirketine aktif ve pasifiyle bütün halinde devrolunması, devir alan şirketin bilançosuna aynen geçirilmesi ve devredilen ferdi işletmenin sahip veya sahiplerinin şirketten, devir bilançosuna göre hesaplanan öz sermayesi tutarında ortaklık payı alması (Bu ortaklık payını temsil eden hisse senetlerinin nama yazılı olması şarttır.)” ibaresi yer almaktadır.

⁶⁰ 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu (1960). Erişim adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.193.pdf>

2.4.4.3. Katma Değer Vergisi Kanunu Açısından Birleşme

Kurumlar Vergisi Kanunu 18. madde kapsamına giren birleşmeler, Katma Değer Vergisi Kanunu kapsamında Katma Değer Vergisine tabidir.⁶¹ Birleşmelerde, devir olan şirket tarafından, devralan şirkete ya da yeni kurulan şirkete devredilen malların emsal bedelleri üzerinden faturalanması ve bu faturalarda katma değer vergisi hesaplanarak, beyan usulü ile beyan edilerek ödenmesi gerekmektedir. Söz konusu faturalardaki katma değer vergilerinin indirimine konu edilmesi mümkündür. Sadece, birleşmelerde faturaya esas malların binek otomobil olması durumunda katma değer vergisi indirim konusu yapılamayacaktır.

Birleşmelerin vergisel değerlendirilmesinin yapılması noktasında, Katma Değer Vergisi Kanunu kapsamında önemli olan bir diğer husus bulunmaktadır. Şöyle ki; KDV Kanunu'nun 17/4-c maddesinde, Gelir Vergisi Kanununun 81. maddesinde belirtilen işlemler ile Kurumlar Vergisi Kanununa göre yapılan devir ve bölünme işlemlerinin KDV'den istisna olduğu, bu kapsamda vergiden istisna edilen işlemler bakımından KDV Kanunu'nun 30. maddesinin (a) bendi hükmünün uygulanmayacağı, işlem sonunda faaliyeti bırakan, bölünen veya infisah eden mükelleflerce yüklenilen ve indirilemeyen vergilerin, faaliyete başlayan veya devir ve bölünme sonrasında devredilen veya bölünen kurumların varlıklarını devralan mükellefler tarafından mükerrer indirimine yol açmayacak şekilde indirim konusu yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

2.4.4.4. Damga Vergisi Kanunu Açısından Birleşme

488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu 11 Temmuz 1964 tarihinde 11751 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun kapsamında her yıl yenilenen ekli listede yer alan işlemler belirli nispetlerde damga vergisine konu edilmektedir. Birleşme

⁶¹ Kavak (2009). s, 166.

işlemlerine ilişkin belgelere yönelik damga vergisi muafiyeti bulunmaktadır. Bu muafiyet haricinde birleşme ile ilgili bir hüküm 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu kapsamında düzenlenmemiştir.

2.4.4.5. Özel Tüketim Vergisi Kanunu Açısından Birleşme

4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu, 12 Haziran 2002 tarihli 24783 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Özel Tüketim Vergisi Kanunu kapsamında, Kurumlar Vergisi Kanununun 18. maddesi kapsamında gerçekleştirilen birleşme işlemleri nedeni ile birleşmeye taraf şirkete ait olan Özel Tüketim Vergisi Kanunu ekli listede yer alan malların diğer tarafa devri gerçekleştiği takdirde, Özel Tüketim Vergisi doğacaktır, hükmü yer almaktadır. Bu kapsamda, Kurumlar Vergisi Kanunu 18. madde kapsamına giren birleşmelerde, Özel Tüketim Vergisi Kanunu ekli listede yer alan malların birleşmeye konu olması durumunda, devrolan şirketin, devralan şirkete, malların emsal bedelleri üzerinden fatura düzenlemesi ve Özel Tüketim Vergisi hesaplaması şarttır. Bu faturalandırma işleminden sonra, tahakkuk eden Özel Tüketim Vergisi, ilgili beyanname ile beyan edilmek sureti ile ödenmektedir.

2.4.4.6. Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Açısından Birleşme

6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 21 Temmuz 1953'de 84469 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun kapsamında, birleşme ve devir ya da bölünme gibi özellikli işlemlerden kaynaklı olarak, var olan bir amme alacağının ortadan kalkması ya da tehlikeye girmesini önlemek amacı

ile 36. madde kapsamında düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler aşağıda sunulmaktadır;⁶²

“Bu Kanunun tatbiki bakımından;

- a) İki veya daha ziyade hükmî şahsın birleşmesi halinde yeni kurulan hükmî şahıs,*
- b) Devir halinde devir alan hükmî şahıs,*
- c) Bölünme halinde bölünen hükmî şahsın varlıklarını devralan hükmî şahıslar,*
- d) Şekil değiştirme halinde yeni hükmî şahıs,*

Birleşen, devir alınan, bölünen veya eski şekildeki hükmi şahıs ve şahısların yerine geçer”

Hükmü kapsamında, amme alacaklarının birleşmeye, bölünmeye, devire ya da el değiştirmeye karşı korunduğu görülmektedir.

2.4.4.7. Gider Vergileri Açısından Birleşme

6802 Sayılı Gider Vergileri Kanunu 13 Temmuz 1956 tarihinde 9362 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanun kapsamında birleşme süreçlerine yönelik hüküm bulunmaktadır. Kurumlar Vergisi Kanunu kapsamına giren birleşme, devir, bölünme ve hisse değişim süreçlerine yönelik banka ve sigorta muameleleri vergisinin (BSMV) doğması durumunda süreçler bu vergiden istisna tutulmuştur.

⁶² 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (1953). Erişim adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.6183.pdf>

3. SERMAYE ŞİRKETLERİNDE KOLAYLAŞTIRILMIŞ BİRLEŞME YÖNTEMİ

3.1. GENEL ÇERÇEVE

Sermaye şirketlerinin kolaylaştırılmış birleşmeye ilişkin usul ve esasları 6102 Türk Ticaret Kanunu kapsamında yer almaktadır. 6102 Türk Ticaret Kanunundan önce yürürlükte olan Türk Ticaret Kanununda kolaylaştırılmış birleşmeye ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır ve kolaylaştırılmış birleşme 6102 Sayılı kanun ile Türk hukuk sistemindeki yerini almıştır. 6102 Türk Ticaret Kanununun 155 ila 156 maddeleri kapsamında düzenlenen kolaylaştırılmış birleşme hükümlerine benzer hükümler Birleşme ve Bölünme Tebliği (II 23-2)'de de ele alınmaktadır. Bu tebliğ kapsamında kolaylaştırılmış birleşme halka açık şirketler özelinde ele alınmaktadır.

“Kolaylaştırılmış birleşme nedir?” sorusuna yönelik yanıt verme noktasında, altını çizmek gereken önemli husus, kolaylaştırılmış birleşme ile Küçük ve Orta Büyüklükteki işletmelerin birleşmesine yönelik sağlanan kolaylıkların birbirlerinden kavramsal olarak farklılaştıkları hususudur. Küçük ve Orta Ölçekli işletmelerin birleşmelerine sağlanan kolaylıklar ile kolaylaştırılmış birleşmeye ilişkin hükümler farklıdır ve Türk Ticaret Kanunu 155 ila 156 madde kapsamındaki kolaylaştırılmış birleşme sadece sermaye şirketlerine yönelik düzenlemeler içermektedir.⁶³

Doktrin kapsamında değerlendirildiğinde, kolaylaştırılmış birleşmenin kardeş ya da yavru şirketler arasındaki birleşmeler için olan bir birleşme türü olduğu kabul görmektedir.⁶⁴ Ticari hayattaki uygulamalara bakıldığında da kolaylaştırılmış birleşmenin genel olarak yavru şirketler ya da aynı gruba bağlı şirketler arasında gerçekleştirilen bir birleşme türü

⁶³ İpek Kayalı, F. (2014). *Türk Ticaret Kanununa Göre Birleşmeler*, Vedat Kitapçılık, İstanbul. s. 216.

⁶⁴ Tekinalp, Ü. (2013). *Sermaye Ortaklarının Yeni Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul. s. 611.

olduğu görülmektedir. Kolaylaştırılmış birleşme, uygulamada, şirketler topluluğuna üye bir şirketin; tasfiyesiz sona erme hali olarak kullanılmakta ya da faaliyetleri sona ermiş bir yavru şirketi tasfiye etmeden, ana ortaklık sermayesine katma şeklinde gerçekleştirilmektedir. Ancak bu noktada altını çizmek gereken nokta, kolaylaştırılmış birleşmenin sadece borca batık bir yavru şirketi kurtarmak ya da tasfiyeden kaçınmak amacı ile gerçekleştirilmediği hususudur. Kolaylaştırılmış birleşme, birden çok faaliyet alanını tek bir şirket bünyesinde toplamaktan ziyade, birden çok şirket ile farklı faaliyet alanlarına girmeyi tercih etmiş şirketlerin, büyüme ivmesi, rekabet şartları ve çevresel koşullar nedeni ile tekrar faaliyetleri bünyesinde toplamaya yönelik isteği nedeni ile de gerçekleştirilebilmektedir.

Topluluk içi birleşmeler olarak da adlandırılan kolaylaştırılmış birleşmenin bu şekilde adlandırılmasının nedeni; bu tip birleşmelerde, birleşmeye taraf şirketlerden birinin diğerinin en az % 90'ına sahip olmasına ilişkin gerekliliktir. Halka açık anonim ortaklıklarda ise bu pay oranı en az % 95 şeklinde belirlenmiştir. Burada önemli olan nokta, söz konusu oranların oy hakkı içeren paylar kapsamında olmasıdır. Diğer bir ifade ile oy hakkı bulunmayan paylar, hâkimiyet oranı hesaplamasında hesaplamaya dâhil edilmemektedir. Oranlar ile ilgili bir diğer husus ise, kolaylaştırılmış birleşmenin başlangıcından sonuna kadar; kanunlar ile belirlenmiş oranların korunmasına ilişkin zorunluluktur.⁶⁵

3.2. ŞİRKET VE HÂKİMİYET KAVRAMI

Kolaylaştırılmış birleşme genel çerçevesi kapsamında, ana şirket – yavru şirket – hâkim şirket gibi kavramların var olduğu ve belirli bir pay oranının varlığı noktasında birleşmenin kolaylaştırılmış birleşme hükümlerine tabi olacağı hüküm altına alınmaktadır. Bu noktada, kolaylaştırılmış birleşme kapsamındaki oranların ve sürecin daha iyi anlaşılması noktasında şirketler ve hâkimiyet kavramının değerlendirilmesi faydalı olacaktır.

⁶⁵ İpek Kayalı. (2014), s. 216.

3.2.1. Direkt ve Dolaylı Hâkimiyet

Bir şirketler topluluğundan bahsedebilmek noktasında, Ticaret Sicil Yönetmeliğinin ilgili maddesi kapsamında hâkim şirket ve bu hâkim şirket ile ilişkili olan direkt ya da dolaylı olarak kontrol edilen en az iki şirketin olması gerekmektedir. Bu gereklilikten yola çıkarak; doğrudan hâkimiyet, bir şirketin direkt olarak en az % 51 payına sahip olma durumunu, dolaylı hâkimiyet ise, sahip olunan şirketin sahip olduğu bir şirkette pay sahibi olmak sureti ile hâkimiyet sahibi olmak şeklinde tanımlanmaktadır.

Türk Ticaret Kanununda da hâkimiyet kavramı *kontrol gücü* ile paralel olarak düzenlenmektedir. Şirketler, pay edinme sureti ile hâkimiyet sağlayabilirken, sözleşme yolu ile ya da diğer bazı yollar ile diğer şirketler üzerinde hâkimiyet sağlayabilmektedir.

Bir şirketin payına sahip olma yolu ile hâkim olmak, yönetime katılma hakkı (oy hakkı) olan payların çoğunluğuna sahip olmak sureti ile hâkimiyet kurmak olarak tanımlanmakta iken, sözleşme yolu ile hâkimiyet, esas sözleşme kapsamında yer almak şartı ile ilgili şirketin paylarının tamamına sahip olmamakla birlikte yönetim organlarında karar alabilecek kadar üyeyi seçtirmeye sahip güce / imtiyaza sahip olabilmek şeklinde değerlendirilmektedir.

3.2.2. Tam ve Kısmi Hâkimiyet

Tam hâkimiyet kavramı Türk Ticaret Kanunu 203üncü maddesi kapsamında tanımlanmıştır;⁶⁶

“bir ticaret şirketi bir sermaye şirketinin paylarının ve oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde yüzüne sahipse...”

⁶⁶ Türk Ticaret Kanunu (2011), s. 110.

Doğrudan ya da dolaylı olarak bir sermaye şirketinin oy hakkı doğuran paylarına % 100 oranında sahip olmak tam hâkimiyet olarak değerlendirilirken % 100 haricindeki tüm oransal hâkimiyetler kısmi hâkimiyet olarak değerlendirilmektedir.

3.2.3. Tek Başına ve Birlikte Hâkimiyet

Tek başına hâkimiyet - birlikte hâkimiyet ayrımı; hâkimiyetin, ekonomik olarak birbirinden bağımsız kaç teşebbüsün elinde olduğu ile ilgili olarak yapılan ayrımdır. Buna göre; ekonomik açıdan bağımsız tek bir teşebbüsün veya aynı ekonomik gruba dâhil teşebbüslerin, herhangi bir ticaret şirketi üzerindeki hâkimiyeti, tek başına hâkimiyet olarak nitelendirilmektedir. Öte yandan, ekonomik açıdan birbirinden bağımsız en az iki teşebbüsün, bir ticaret şirketine ancak beraber hâkim olabilmeleri hâlinde ise, birlikte hâkimiyetten söz edilmektedir.⁶⁷

3.2.4. Hâkimiyet Sağlanmasına İlişkin Yöntemler

Şirketlerin birbirleri üzerinde hâkimiyet sağlamasına ilişkin yöntemler aşağıda sunulmaktadır;

- Fiili hâkimiyet
 - Oy çoğunluğuna dayanan hâkimiyet
 - Şirket sözleşmesine dayanan hâkimiyet
 - Diğer yollar ile sağlanan hâkimiyet
- Sözleşmeye dayalı hâkimiyet

⁶⁷ Kayar, İ. (2003). Rekabet Hukukunda Birleşme ve Devralmalarda Kontrol Olgusu, *Rekabet Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu*, Kayseri. S. 179.

- Hâkimiyet sözleşmeleri
- Kâr devir sözleşmeleri
- Kredi sözleşmeleri

3.3. KOLAYLAŞTIRILMIŞ BİRLEŞME YÖNTEMİNİ KULLANABİLECEK OLAN ŞİRKETLER

Kolaylaştırılmış birleşme yöntemi ile şirket birleşmesini kullanabilecek olan şirketleri değerlendirme noktasında Türk Ticaret Kanununun 155. maddesi ve ilgili bentleri, Sermaye Piyasası Mevzuatı ve halka açık olan / olmayan şirketler açısından konunun irdelenmesi gerekmektedir.

3.3.1. TTK 155/1-a'ya Göre

Türk Ticaret Kanununun kapsamında düzenlenmiş olan kolaylaştırılmış birleşmenin ilk türü, ana şirket olarak adlandırılan şirketin, yavru şirketini devralması ile ilgilidir. Türk Ticaret Kanununun 155. maddesi birinci fıkrası a bendinde yer alan düzenleme aşağıdaki gibidir;⁶⁸

“...devralan sermaye şirketi devrolunan sermaye şirketinin oy hakkı veren bütün paylarına sahip olması durumunda...”

155. madde birinci fıkrası a bendi kapsamında gerçekleştirilen kolaylaştırılmış birleşme işlemlerine yönelik olarak birleşme raporunun düzenlenmesi ve inceleme hakkının sağlanması zorunluluklarının bulunmadığı Türk Ticaret Kanunu kapsamında hüküm altına

⁶⁸ Türk Ticaret Kanunu (2011), s. 81.

alınmıştır. Ayrıca, bu tip birleşmeler kapsamında, 146. maddenin a, f ve i bentlerinde yer alan içeriklerin⁶⁹ belirtilmesi yeterli kılınmıştır.

Kolaylaştırılmış birleşmenin ilk hali olan bu birleşme türü, ana şirket olarak adlandırılan şirketin yavru şirketi devralması durumunda geçerli olmaktadır ve yavru şirketin ana şirketi devralması durumunda bu birleştirme türünden bahsedilmemektedir. Her ne kadar yavru şirketin ana şirketi devralması uygulamada son derece istisnai bir durum olsa da, nadir de olsa yapılan bu işlemin, kanun ve mevzuat kapsamında değerlendirilmediği görülmekte ve dolayısıyla her ne kadar topluluk içi bir işlem de olsa, tersine bir birleşme olan yavru şirketin ana şirketi devralması işleminin kolaylaştırılmış birleşme olarak değerlendirilmemesi gerekmektedir.

3.3.2. TTK 155/1-b'ye Göre

Türk Ticaret Kanunu kapsamında ele alınan diğer bir kolaylaştırılmış birleşme hali 155. maddenin 1. fıkrasının b bendinde değerlendirilmektedir. Konu bent aşağıdaki gibidir;⁷⁰

“...bir şirket ya da bir gerçek kişi veya kanun yahut sözleşme dolayısıyla bağlı bulunan kişi grupları, birleşmeye katılan sermaye şirketlerinin oy hakkı veren tüm paylarına sahip olması durumunda...”

Yukarıda yer alan düzenleme, kardeş şirketler olarak adlandırılan sermaye şirketlerinin kolaylaştırılmış birleşmelerinin düzenlenmesine yöneliktir. Örneklendirmek gerekirse;

⁶⁹ Türk Ticaret Kanunu Madde 146; “(a) birleşmeye katılan şirketlerin Ticaret unvanlarını, hukuki türlerini, merkezlerini; yeni kuruluş yolu ile birleşme hâlinde, yeni şirketin türünü, ticaret unvanını ve merkezini, (f) gereğinde 141inci madde uyarınca ayrılma akçesini, (i) gereğinde sınırsız sorumlu ortakların isimlerinin içermesi zorunludur.

⁷⁰ Türk Ticaret Kanunu (2011), s. 81.

- X Anonim Şirketi Y Anonim Şirketinin ve Z Anonim Şirketinin ortaklık hakkı veren tüm paylarına sahiptir.

- Bu durumda Y Anonim Şirketi ve Z Anonim Şirketi *kardeş şirket* olarak değerlendirilmektedir.

- Y Anonim Şirketi ve Z Anonim Şirketi Türk Ticaret Kanununun 155 1/b maddesi kapsamındaki kolaylaştırılmış birleşme hususuna göre birleşebilmektedir.

- Ahmet ve Mehmet gerçek kişileri hem iki ortaklı X şirketinin ortağı hem de iki ortaklı Y şirketinin ortağı ise, bu durumda X ve Y şirketi kolaylaştırılmış birleşme hususuna göre birleşebilmektedir. Burada, ortakların sahip oldukları hisse oranlarının önemi bulunmamaktadır, her iki firmanın ortaklarının aynı kişiler olması yeterlidir.

155 1/b kapsamındaki kolaylaştırılmış birleşme usulünün birden çok şirketin kolaylaştırılmış birleşme usulü ile birleşmesinin önünü açtığı düşünülmektedir.

3.3.3. TTK 155/2'ye Göre

Türk Ticaret Kanunu kapsamında ele alınan son kolaylaştırılmış birleşme hali 155. maddenin 2. fıkrasında değerlendirilmektedir. Konu fıkra aşağıdaki gibidir;⁷¹

“... devralan sermaye şirketi, devrolunan sermaye şirketinin tüm paylarına değil de oy hakkı veren paylarının en az yüzde doksanına sahipse, azınlıkta kalan pay sahipleri için;

(a) devralan şirkette bu payların denk karşılığı olan paylar verilmesi şirket payları yanında, 141. maddeye göre, şirket paylarının gerçek değerinin tam dengi olan nakdi bir karşılık verilmesinin önerilmiş olması ve

⁷¹ Türk Ticaret Kanunu (2011), s. 81.

(b) birleşme dolayısıyla ek ödeme borcunun veya herhangi bir kişisel edim yükümlülüğünün yahut kişisel sorumluluğun doğmaması

Durumunda birleşme kolaylaştırılmış usulde gerçekleştirilebilmektedir.”

Şarta bağlı bir kolaylaştırılmış birleşme halinin tanımlandığı ilgili net kapsamında uygulamada iki temel sorun ortaya çıkabilmektedir. Bu sorunlardan ilki, birleşme işleminin gerçekleştirilmesi noktasında, azınlık pay sahiplerine ayrılma akçesinin hiç sunulmamasıdır. İkinci sorun ise, ayrılma akçesi sunulsa dahi, denklik ilkesinin tam anlamı ile gerçekleştirilmeden düşük tutarlı bir ayrılma akçesinin azınlık pay sahiplerine sunulmasıdır.

3.3.4. Sermaye Piyasası Mevzuatına Göre

Sermaye piyasası mevzuatı kapsamında kolaylaştırılmış birleşme 28 Aralık 2013 tarihli II 23-2 sayılı tebliğ 13. maddesi kapsamında değerlendirilmektedir. İlgili madde aşağıdaki gibidir;⁷²

“Bir veya birden fazla sermaye şirketinin oy hakkı veren paylarının %95 veya daha fazlasına sahip bir halka açık ortaklık tarafından devralınması suretiyle birleşmede, halka açık ortaklık paylarından devrolunan şirketlerin ortaklarına pay verilmesini gerektirmeyen durumlarda veya halka açık ortaklık paylarından devrolunan şirketlerin ortaklarına pay verilmesi gereken ancak halka açık ortaklık paylarının nakit karşılığının devrolunan şirketlerin ortaklarına seçimlik hak olarak önerilmesi durumlarında, kolaylaştırılmış usulde birleşme uygulanabilir.” şeklinde belirtilmiştir.”

⁷² Birleşme ve Bölünme Tebliğ (II-23.2), Madde: 13.

Sermaye piyasasının bu hükmü, Türk Ticaret Kanunu 155/2 maddesi ile benzerlik göstermiştir.

3.3.5. Halka Açık-Açık Olmayan Şirketlerin Kolaylaştırılmış Yöntemle Birleşmesi

Halka açık bir şirket ile halka kapalı bir şirketin birleşmesi TTK'da düzenlenmemiştir. SPK tebliğlerinde de bu duruma ilişkin bir düzenleme bulunmaz iken 25.02.2015 tarihli Birleşme ve Bölünme Tebliği (II-23.2)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ yayımlanmış olup anılan tebliğin 1. maddesinde “*Payları borsada işlem görmeyen bir şirketin devralan taraf olduğu birleşme işlemlerinde(...)*” şeklinde belirtilmiş ve payları borsada işlem görmeyen bir şirketin devralan konumunda olduğu birleşme işlemlerinde dahi birleşme sonucunda oluşan şirketin bir halka açık şirket olacağı düzenlenmiştir. Halka kapalı bir şirket devralma konumundayken dahi birleşme sonucunda oluşan şirket halka açık olarak düzenlendiğine göre halka açık şirketin devralan konumunda olduğu birleşmeler sonucunda oluşacak olan şirketin halka açık bir şirket olacağı söylenebilecektir.

3.4. ŞİRKETLERİN KOLAYLAŞTIRILMIŞ BİRLEŞTİRME YÖNTEMİ KULLANMALARININ NEDENLERİ

Ekonomik açıdan küreselleşme ya da ekonomik küreselleşme en temel anlamda, teknolojik gelişmelerin doğal bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Teknolojik gelişmeler ile paralel olarak, likiditenin dolaşım kolaylığının artması ve bu vasıta ile yatırımların diğer ülke coğrafyalarında daha kolay bir şekilde yapılıyor olması dünya üzerindeki ekonomiler arasındaki sınırların kalkmasına ve ekonomilerin birbirleri ile olan ilişkilerinin ve entegrasyon düzeylerinin artmasına neden olmuştur. Ekonomik küreselleşme bir anlamda dünya üzerindeki ekonomilerdeki entegrasyon düzeyinin artması, dış ticaret işlemlerinin hacminin büyümesi ve ülkeler arasındaki sermaye akışlarının çoğalması anlamını

taşımaktadır. Ekonomik küreselleşme ürünlerin, hizmetlerin, yatırımların yerel sınırlardan bağımsız olarak küresel piyasalarda rahatlıkla yer alması olgusu olarak tanımlanmaktadır.

Ekonomik küreselleşme olgusu, küreselleşmenin en önemli boyutu ve hatta küreselleşmenin temel çıkış noktası olarak değerlendirilmektedir. Alan yazın incelendiğinde, küreselleşme ile ilgili birçok araştırmada küreselleşme kavramı ile ekonomik küreselleşme kavramlarının birbirlerinin yerine kullanıldığı görülmektedir. Çünkü ekonomik anlamda küreselleşme; toplumsal, ticari, ekonomik, sosyal boyutları içeren çok kapsamlı bir küreselleşme kavramıdır.

Ekonomik küreselleşmenin en önemli getirilerinden bir tanesi olarak kabul edilen birleşme süreçleri, hem hissedarla hem de şirketin diğer paydaşlarına ilişkin sonuçlar otaya koyabilme gücü olan işlemlerdir. Etki alanının genişliği nedeni ile kanun koyucu tarafından birleşme işlemlerinin ortaya çıkarması muhtemel sonuçların, özellikle azınlık pay sahiplerinin haklarını ortadan kaldırmaması ve rekabet koşullarının olumsuz etkilenmemesi için bir takım tedbirler alınmaktadır. Bu tedbirlerin başında, birleşme süreçlerine yönelik mevzuat hükümlerinin etkin uygulanması ve her bir aşamada birleşmenin denetlenmesi gelmektedir.

Kolaylaştırılmış birleşme ise, denetim mekanizmasını minimize eden bir birleşme şekli olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, kolaylaştırılmış birleşme temel olarak, şirketlerin birleşme süreçlerinde karşılaşacakları denetim adımlarını azaltmakta ve esnetmektedir.

Denetimin esnetilmesinin, esasen kolaylaştırılmış birleşmeyi tamamen denetimsiz bir birleşme türü olarak değerlendirme gerekliliği doğurmamaktadır. Kolaylaştırılmış birleşmeye yönelik Kanun koyucu tarafından ön şart olarak ortaya konulan nisaplar bir anlamda denetim mekanizması olarak işlemektedir. Çünkü kolaylaştırılmış birleşme temel olarak yavru şirket – ana şirket ya da kardeş şirketler arasında gerçekleştirilen bir birleşmedir

ve bu noktada, aynı gruba bağılı şirketlerin birbirlerinin stratejik hedeflerini olumsuz etkileyecek bir sürece adım atmaları beklenmez.

Kolaylaştırılmış birleşmenin tarafı olan şirketlerin birbirleri ile süregelen ilişkileri bulunmaktadır ve bu nedenle de normal birleşmelerde denetime tabi olan aşamaların kolaylaştırılmış birleşme süreçlerinde esnetilmesi normal bir yaklaşımdır. Yeni Türk Ticaret Kanunu ile ticari hayata giren kolaylaştırılmış birleşme usulünün en önemli faydalarından bir tanesi de kolaylaştırılmış birleşme usulünün, zaman ve maliyet açısından şirketlere getirdiği kolaylıklardır. Özellikle, tasfiye edilmek zorunda olan ya da borca batık olan bir yavru şirketin tasfiye süreci ile uğraşmak, bu sürece zaman ve nakit harcamak yerine, yavru şirketi kendi bünyesine katmak, kolaylaştırılmış birleşme yöntemi ile mümkün kılınmıştır.

Kolaylaştırılmış birleşmenin tercih edilmesindeki bir diğer önemli husus, bu birleşme türünün kurtarıcı olarak değerlendirilmesidir. Özellikle, Türkiye gibi dalgalı kur sistemine sahip olan ve yerel para birimi dövize karşı değer yitiren ülkelerde, yabancı para ile borçlanan şirketlerin, kur zararlarından dolayı sermayelerini kaybetmeleri sıklıkla karşılaşılmaktadır. Bilindiği gibi Türk Ticaret Kanunu kapsamında tanımlanan borca batıklık halleri de, ülkemiz piyasalarının hali hazırdaki durumu nedeni ile önemli bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Her ne kadar kanun koyucu, bir takım düzenlemeler ile borca batıklık hesaplamasını belirli bir süre için değiştirse de, ekonomik konjonktür gereği Türkiye’de faaliyet gösteren şirketlerin, borca batıklık durumu ile karşılaşmaları olasıdır. Bu noktada kolaylaştırılmış birleşme önemli bir kurtarıcı olarak değerlendirilmektedir.

Kolaylaştırılmış birleşme sadece tasfiyeden kurtarma, borca batıklıktan kurtarma gibi amaçlar ile değil, normal birleşme süreçlerinin sağladığı faydalara erişmek için de tercih edilmektedir. Küreselleşme ile birlikte artan rekabet koşulları çerçevesinde sürdürülebilirliğin sağlanması ve büyümeye yönelik istek ile paralel olarak kolaylaştırılmış birleşme, riskleri minimize eden bir strateji olarak da değerlendirilmelidir.

Şirketler bir takım içsel ve dışsal nedenlerden kaynaklı olarak kolaylaştırılmış birleşmeyi tercih etmektedirler. İçsel nedenler olarak şirketlerin büyümeye yönelik hevesleri, gelişmeleri, teknolojiyi yakalamaları gelmektedir. Bir diğer ifade ile zaman ve maliyetten tasarruf ederek en kolay yol ile ölçek büyütmenin yolu kolaylaştırılmış birleşmedir. Ayrıca, bazı şirket içi negatif dinamikler de kolaylaştırılmış birleşme için neden teşkil edebilmektedir. Şirket yönetim kademelerinin yetersiz olması ve gerekli niteliklere haiz çalışanların yetersiz olması da şirketleri birleşme yoluna itebilmektedir. Kolaylaştırılmış birleşme ile yavru şirket ya da kardeş şirket ile birleşen şirketlerin, daha yetkin yöneticiler ile çalışma fırsatı doğmaktadır. Daha yetkin ve etkin yönetim kademeleri de şirketlerin stratejik anlamda doğru karar mekanizmaları ile amaç ve hedeflerine ulaşmasına olumlu katkı sağlamaktadır.

Şirketleri kolaylaştırılmış birleşmeye iten dışsal unsurlar ise, teknolojik gelişmeler, üretim sistemlerindeki gelişmeler, rekabet ortamına ayak uyduramamak, bazı piyasalardaki minimum sermaye yeterliliklerini karşılayamamak şeklinde sıralanmaktadır.

3.4.1. Kolaylaştırılmış Birleşme Yönteminde Süreç

Kolaylaştırılmış birleşme yönteminde usul ve esaslara yönelik düzenlemeler kapsamında; birleşme kararı, birleşme sözleşmesi, inceleme hakkı, genel kurul, tescil ve ilan adımları değerlendirilmelidir.

3.4.2. Birleşme Kararı

Kolaylaştırılmış birleşme usulü ile Türk hukuk sistemine gelen en büyük kolaylık, birleşme sözleşmesinin genel kurula sunulmasına ilişkin şartın ortadan kaldırılmasıdır. Türk Ticaret Kanunu madde 155 kapsamındaki koşulların sağlanması durumunda, birleşmeye taraf olan şirketlerin genel kurullarına birleşme kararı almaya yönelik birleşme sözleşmesini

sunma zorunluluğu ortadan kaldırılmıştır. Bunun temel nedeni, birleşmeye ilişkin Türk Ticaret Kanunu hükümlerindeki oranlardır. % 100 ya da % 90 oran ile hâkimiyet sahibi olmanın esas olduğu kolaylaştırılmış birleşmede toplanacak genel kurul her hâlükârda dörtte üç karar nisabını sağlayacağı için genel kurula birleşme sözleşmesinin sunulması zaman kaybı olarak nitelendirilmiştir. Çünkü genel kurulda birleşmeye ilişkin olumsuz bir karar çıkması nisaplar nedeni ile imkân dâhilinde değildir.

Kolaylaştırılmış birleşme yöntemine uygun olarak birleşme yapabilecek şirketler açısından birleşme sözleşmesinin genel kurula sunulmayacak olması, birleşme kararı almasını ortadan kaldıran bir husus değildir.

Kolaylaştırılmış birleşme yönteminde, birleşme sözleşmesinin yönetim organının mutabakatı ve onay içeren kararı yeterli olmaktadır. Bilindiği gibi normal birleşmelerde birleşme kararının genel kurul tarafından verilmesi şartı bulunmaktadır.

Kolaylaştırılmış birleşme süreçlerinde, birleşme kararının yönetim organı tarafından alınmasının bir takım sorunları da beraberinde getirdiği bilinmektedir;

- Yönetim kurulu tarafından alınacak kararda uygulanması gereken nisaba ilişkin Türk Ticaret Kanunu kapsamında kesin bir hüküm bulunmamaktadır.
- Yönetim kurulunun denetlenmesine yönelik sorun ortaya çıkabilmektedir. Kolaylaştırılmış birleşme haricindeki birleşmelerde, birleşme raporu ve inceleme hakkı, bir anlamda yönetim kurulunun denetim görevini görmekte iken, kolaylaştırılmış birleşme ile kolaylık olarak sağlanan bu iki hususun gerçekleştirilmemesi denetim mekanizmasını ortadan kaldırmaktadır.

3.4.3. Birleşme Sözleşmesi

Birleşme sözleşmesi, birleşme işleminin temelini oluşturmaktadır. Normal birleşme işlemlerinde, birleşme görüşmeleri tamamlanıp şirketler birleşmeye karar verdikten sonra, müzakere ettikleri birleşmenin türü, koşulları, birleşme sonrasındaki hak ve yükümlülükler gibi konular birleşme sözleşmesiyle resmiyet kazanmaktadır. Birleşme sözleşmesi düzenlendikten sonra bu sözleşme incelenmek üzere sunulacak ve daha sonra onaylanıp bağlayıcılık kazanacaktır ve daha sonra birleşme, birleşme sözleşmesinde düzenlenmiş olan koşullar doğrultusunda bağlayıcılık kazanacaktır. Dolayısıyla birleşme sözleşmesi birleşmenin sınırlarını ve koşullarını belirleyen birleşmenin temeli diyebileceğimiz nitelikte bir işlemdir. Kolaylaştırılmış birleşme usulünde ise kanunun 155/1 maddesinde düzenlenen iki halde birleşme sözleşmesi düzenlendikten sonra herhangi bir birleşme kararı alınmadan ve ortaklara inceleme hakkı tanınmadan sözleşme tescil ve ilan ettirilecektir.

Madde 155/2’de düzenlenen usulde ise yine bir birleşme kararı alınmamasına rağmen ortaklara inceleme hakkı tanınması söz konusudur.

Birleşme sözleşmesi, birleşen şirketler arasında düzenlenen borçlandırııcı bir sözleşmedir. Kanunun 145. maddesi gereği yazılı şekilde olması gerekmektedir.

Türk Ticaret Kanunun 146. maddesi kapsamında yer alan hükümler çerçevesinde birleşme sözleşmelerinin içeriği aşağıdaki gibidir;

“a) Birleşmeye katılan şirketlerin ticaret unvanlarını, hukuki türlerini, merkezlerini; yeni kuruluş yolu ile birleşme hâlinde, yeni şirketin türünü, ticaret unvanını ve merkezini,

- b) Şirket paylarının değişim oranını, öngörülümüşse denkleştirme tutarını; devrolunan şirketin ortaklarının, devralan şirketteki paylarına ve haklarına ilişkin açıklamaları,*
- c) Devralan şirketin, imtiyazlı ve oydan yoksun payların sahipleriyle intifa senedi sahiplerine tanıdığı hakları,*
- d) Şirket paylarının değiştirilmesinin şeklini,*
- e) Birleşmeyle iktisap edilen payların, devralan veya yeni kurulan şirketin bilanço kârına hak kazandığı tarihi ve bu isteme ilişkin bütün özellikleri,*
- f) Gereğinde 141. madde uyarınca ayrılma akçesini,*
- g) Devrolunan şirketin işlem ve eylemlerinin devralan şirketin hesabına yapılmış sayılacağı tarihi,*
- h) Yönetim organlarına ve yönetici ortaklara tanınan özel yararları,*
- i) Gereğinde sınırsız sorumlu ortakların isimlerini içermesi zorunludur.”*

3.4.4. İnceleme Hakkı

Türk Ticaret Kanununun temel ilkesi şeffaflıktır. Bu kapsamda birleşme ve devralmaların da şeffaflık ilkesi kapsamında inceleme hakkı ile değerlendirilmeye yönlendirilmesi normal bir durumdur. Normal birleşme süreçlerine ilişkin inceleme hakkı 149. madde kapsamında değerlendirilmektedir;

“(1) Birleşmeye katılan şirketlerden her biri, merkezleriyle şubelerinde ve halka açık anonim şirketler ise Sermaye Piyasası Kurulu’nun öngöreceği yerlerde, genel kurul kararından önceki otuz gün içinde;

a) Birleşme sözleşmesini,

b) Birleşme raporunu,

d) Son üç yılın yılsonu finansal tablolarıyla yıllık faaliyet raporlarını, gereğinde ara bilançolarını, ortakların, intifa senedi sahipleriyle şirket tarafından ihraç edilmiş bulunan menkul kıymet hamillerinin, menfaati bulunan kişilerin ve diğer ilgililerin incelemesine sunmakla yükümlüdür. Bunlar ilgili sermaye şirketlerinin internet sitelerinde de yayımlanır.

(2) Ortaklar ile birinci fıkrada sayılan kişiler, aynı fıkrada anılan belgelerin suretlerinin ve varsa basılı şekillerinin kendilerine verilmesini isteyebilirler. Bunlar için, herhangi bir bedel veya gider karşılığı istenilemez.

(3) Birleşmeye katılan şirketlerden her biri, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ve internet sitelerine de konulan ilanda, inceleme yapma hakkına işaret eder.

(4) Birleşmeye katılan her şirket, birinci fıkrada anılan belgelerin nereye tevdi edildiklerini ve nerelerde incelemeye hazır tutulduklarını, tevdiden en az üç iş günü önce, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile şirket sözleşmesinde öngörülen gazetelerde ve sermaye şirketleri de internet sitelerinde ilan eder.

(5) Tüm ortakların onaylaması hâlinde, küçük ve orta ölçekli şirketler inceleme hakkının kullanılmasından vazgeçebilirler.

3.4.5. Genel Kurul-Tescil ve İlan

Normal birleşme süreçlerinde, birleşmeye ilişkin kararın alınması ve bu kararın genel kurul onayına sunulması gerekmektedir. Genel kurul onayına sunulan ve

gerçekleştirilen her genel kurulda olduğu gibi, birleşme kararının onaya sunulduğu genel kurulunda, tescil edilmesi ve ilana tabi şartların yerine getirilmesi gerekmektedir. Ancak, kolaylaştırılmış birleşme süreçlerinde genel kurul kararına ilişkin zorunluluk ortadan kaldırılmıştır. Ancak tescil ve ilana ilişkin şartlar bakidir.

Birleşmenin haiz olduğu kanuni ve sözleşmeye dayalı koşulların yerine getirilmesi ve sonrasında ticaret sicile tescil edilmesi gerekmektedir. Koşulları yerine getirilmeden (izne tabi birleşme ise izin alınmadan) ticaret siciline yapılan başvurular geçersiz sayılmaktadır.

Tescile ilişkin şartlar gerçekleştirildikten sonra ticaret siciline tescil için başvuru yapılmaktadır. Bu süreçte, başvuruya ilişkin evraklar, merkezin bulunduğu ticaret sicilindeki sicil müdürlüğü tarafından incelemeye alınmaktadır. Tescil için gerekli şartları taşıdığına kanaat getirilmesi takdirde, ticaret sicil tarafından tescil işlemi gerçekleştirilmektedir.

Tescil birleşme süreçleri için önemi bir adımdır çünkü bir birleşme işleminin başarı ile sonuçlandığının ve hukuki geçerlilik kazandığının göstergesi tescil işlemidir.

3.5. KOLAYLAŞTIRILMIŞ BİRLEŞMEDE USUL VE FAYDALAR

Birleşme süreçleri, şirketler, yönetim kademesindeki çalışanlar ve diğer çalışanlar, şirketlerin tedarikçileri, şirketlerin müşterileri, şirkete finansman sağlayanlar ve yatırımcılar açısından önem arz eden, risk taşıyan ve maliyet oluşturan bir süreçtir. Bir şirketin tüm varlıkları ve kaynakları ile birlikte ya da diğer bir ifade ile aktif ve pasifi ile birlikte başka bir şirket ile bir bütün haline gelmesi olarak değerlendirilen birleşme işleminde, vergisel boyut, tescile yönelik yükümlülükler, mevzuata dayalı izin gereklilikleri gibi birçok etken bulunmaktadır. Birleşme, ister normal birleşme isterse de kolaylaştırılmış birleşme olsun, her durumda risk içeren bir süreçtir. Bu sürece ilişkin risklerin minimize edilmesi ve mevzuat hükümlerinin yerine getirilmesi noktasında bazı düzenlemeler bulunmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu kapsamında yer alan birleşme usulleri olarak adlandırılan bu hükümler birleşmelerin en etkin ve fayda oluşturacak şekilde gerçekleştirilmesine ilişkindir. Gerek normal birleşme gerekse kolaylaştırılmış birleşme açısından önem arz eden birleşme sözleşmesinin çerçevesinin belirlenmesi oldukça uzun ve zorlu bir süreçtir. Her ne kadar kolaylaştırılmış birleşme, usulen aynı şirketler grubuna dâhil ya da kardeş şirketler arasında gerçekleşen bir süreç olsa da, nihayetinde iki ayrı tüzel kişinin tek bir tüzel kişi haline gelmesine ilişkin olduğu için, birleşme sözleşmesine yönelik hazırlık aşamasından geçilmesi gerekmektedir.

Birleşme sözleşmesi öncesi hazırlık aşaması en temel anlamda, şirket birleşmesine konu tarafların birleşmeye yönelik süreçleri tartıştıkları, niyet mektubu, gizlilik anlaşması, due-dilligence işlemlerini içeren, Türk Ticaret Kanununda hüküm altına alınmamış olsa da uygulamada sıklıkla gerçekleştirilen bir süreçtir.

Birleşme sözleşmelerine ilişkin hazırlık aşamasındaki en temel amaç, şirket birleşmesinin gerçekleşmesi durumunda şirketin elde edeceği faydaların, avantajların ve olası risklerin, olumsuzlukların tarafsız, doğru ve gerçekçi bir şekilde değerlendirilmesidir. Bu süreçte, bir planlama yapılması ve bu planlama kapsamında çalışmaların yürütülmesi, sürecin etkinliği açısından önemlidir.

Planlama çalışmalarında, şirketin varlıkları ve kaynakları, beklenen gelirleri ve olası giderleri doğru bir şekilde değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmeler esasen, şirketin nasıl bir şirketle birleşmesi durumunda gerçekten fayda sağlayacağına ve ekonomik katma değer yaratacağına ilişkindir. Planlama döneminde şirketler; hali hazırdaki durumlarını tespit etmekte ve sürdürülebilir stratejik amaçlar belirlemektedir. Belirlenen bu stratejik amaçlara ulaşılmasına yönelik olarak hangi adımların atılması gerektiği değerlendirilmelidir. Bu değerlendirme esasen, amaçlara iç büyüme ile mi yoksa birleşme yolu ile büyüme ile mi erişilebileceğinin belirlenmesini içermektedir. Birleşme yolu ile büyümeye yönelik karar

verilmesi durumunda, şirketin hangi yöntem ile birleşmesinin kendisi için daha faydalı olacağına karar verilmesi gerekmektedir. Bu karar noktasında, vergisel, mevzuata dayalı yükümlülüklerin iyice gözden geçirilmesi ve ondan sonra stratejik amaç ile hedeflere en uygun birleşme yönteminin seçilmesi gerekmektedir.

Şirketin kolaylaştırılmış birleşme yönünde karar vermesine müteakip olarak bir takım adımları gerçekleştirmesi, kanun ve mevzuat kapsamında zorunluluk olarak yer almıyor olsa dahi, önemlidir. Bu adımlardan ilki niyet mektubu ve due-dilligence süreçleridir.

3.5.1. Niyet Mektubu ve Due-Dilligence Süreci

Planlama aşamalarında, şirketin iç büyüme değil, birleşme yolu ile büyümesinin stratejik olarak daha doğru olduğuna kanaat getirildiği takdirde, birleşme müzakerelerinin ilk aşaması olarak bir niyet mektubu taraflarca imzalanmaktadır.⁷³

Niyet mektubu, birleşme süreçlerinin taraflar açısından daha güvenilir bir ortamda sürdürülmesi açısından önemlidir. Niyet mektubunun taraflarca imza altına alınması, birleşme sürecinden, haklı bir neden olmaksızın dönülmeyeceğine ilişkin bir taahhüt niteliği taşımaktadır. Bu noktada, niyet mektubunun hukuki değerlendirilmesinin yapılması gerekmektedir. Niyet mektubunun hukuki mahiyetine ilişkin doktrinde halen önemli tartışmalar mevcuttur. Bazı araştırmacılar, niyet mektubunda birleşme kapsamında bir borç altına girme hükmü yer alması durumunda bu mektubun bir birleşme sözleşmesi öncesi ön sözleşme niteliğinde olduğunu şiddetle savunmaktadır. Niyet mektubunun bir ön sözleşme niteliğinde olduğunun kabul edilmesi durumunda, taahhüt içeren bu sözleşmenin vergisel boyut doğurması gerekmektedir. Ancak bu noktada, niyet mektubunun bir ön sözleşme niteliğinde olmadığını savunan araştırmacıların bakış açısını değerlendirmek gerekmektedir.

⁷³ İpekli Kayalı, a.g.e., s. 130.

Bu araştırmacılara göre, niyet mektubu sadece bir sürece başlamak üzere olan tarafların irade beyanlarıdır ve bu nedenle de taahhüt içeriğine sahip olan ön sözleşmelerden ayrılmaktadır.

Birleşme sürecine adım atan taraflar için niyet mektubunun ön sözleşme mi yoksa sadece bir karşılıklı irade beyanı mı olup olmadığına ilişkin olarak ilerde olası bir karışıklığın önlenmesi noktasında, niyet mektubunun taraflar için hangi mahiyette olduğuna ilişkin “*ön sözleşme*”, “*karşılıklı irade beyanı*” bir hükmün niyet mektubuna konulması önemlidir.

Niyet mektubu ile şirket birleşmesine taraf olan şirketlerin karşılıklı irade beyanında bulunmasından ve birleşme sürecini güven ortamına dayandırmasından sonra, due-dilligence süreci olarak adlandırılan süreç başlanmaktadır. Genel uygulamaya bakıldığında, due-dilligence süreçlerinin birleşmelerde son derece önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir.

Due-dilligence süreçleri en temel anlamda, somut olan şartların ve şirketlere ilişkin özelliklerin doğru ve tarafsız bir şekilde değerlendirilmesi şartı ile, makul ve tedbirli kişiler tarafından özenli bir şekilde yürütülen inceleme, araştırma faaliyet ve davranışlarının tamamıdır.⁷⁴

Birleşme süreçlerinde yürütülen due-dilligence süreçleri farklı amaçlara hizmet etmek üzere yürütülmektedir. Bu due-dilligence süreçlerinden ilki *finansal due-dilligence* olarak adlandırılan süreçtir. Finansal due-dilligence sürecinde elde edilmeye çalışılan en temel tespit, vergisel ve finansal açıdan doğması muhtemel risklerin analiz edilmesidir. Bilindiği gibi birleşme süreçleri birçok vergi mevzuatı kapsamında ele alınmaktadır. Devrolacak şirketin, sahip olduğu varlıkların devralan şirkete aktarılması esnasında doğması muhtemel vergilerin (katma değer vergisi, özel tüketim vergisi) tespit edilmesi, bu vergilerin ödeme planının belirlenmesi, finansal due-dilligence kapsamında yer almaktadır. Ayrıca, özellikle yurt dışında şubeleri bulunan bir şirketin devralınması durumunda, yurt dışındaki

⁷⁴ Özerke, B. (2006). *Birleşme ve Devralmalarda Due Dilligence Kavramı ve Türk Hukukunda Satıcının Sorumluluğuna Olan Etkisi*, İstanbul, s. 2.

vergisel işlem doğurması muhtemel süreçlerinde hem ilgili ülke mevzuatı kapsamında hem de çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları nezdinde değerlendirilmesi önemlidir.

Finansal due-dilligence süreçlerinde geçmiş dönem kârlılıklarını, devam eden projelerden beklenen kârlılıkların, varsa beklenen hakedişlerin, olası garanti dönemi aksaklıklarının değerlendirilmesi de yer almaktadır.

Finansal due-dilligence süreçleri sadece olası kârlılık ve gelir beklentileri ya da vergisel boyut kapsamında değildir. Finansal due-dilligence süreçlerinde aynı zamanda, şirket borçlanmaları da değerlendirilmektedir. Bu çerçevede şirketin kredi yükü hem nakdi hem de gayri nakdi olarak değerlendirilmektedir. Nakdi risklerin değerlendirilmesi noktasında, borçlanma stokunun maliyeti, vadesi, kaynağı en ince ayrıntısına kadar analiz edilmelidir. Bunun yanı sıra, şirketin üzerinde olan gayri nakdi risklerin de vadeleri itibariyle değerlendirilmesi, nakde dönme riski olan teminat mektuplarının belirlenmesi de önemlidir. Bu aşamada, şirketin ihracat taahhütlü olarak kullandığı kredilerin de özel dikkatle incelenmesi ve taahhütlerin kapatılmasına yönelik atılması gereken adımların due-dilligece süreçlerine konu edilmesi önemlidir.

Hukuki açıdan due-dilligence süreçleri birleşmeye konu şirketin hukuki süreçlerinin analiz edilmesi ile ilgilidir. Bu süreçte, şirketin süregelen davaları, bu davaların kazanılma ya da kaybedilme ihtimalleri değerlendirilmektedir. Kaybedilme ihtimali olan davaların olası finansal etkilerinin de mutlaka bu süreçlere konu edilmesi gerekmektedir.

Hukuki due-dilligence süreçleri, şirketlerin şarta bağlı yükümlülüklerinin ortaya konulması açısından önemlidir. Ayrıca, eğer şirketin vergi idaresi ile süren bir davası varsa, bu davanın vergisel boyutu, geçmiş dönem vergi beyanlarına etkileri ve oluşturması muhtemel nakit çıkışlarının değerlendirilmesi önemlidir.

Hukuki due-dilligence sadece şirketin diğer şirketler ile ya da idari otoriteler ile olan uyuşmazlıklarının belirlenmesin yönelik değildir. Şirketin taraf olduğu işçi davalarının da bu süreçlerde değerlendirilmesi önemlidir. İşçi davaları özellikle şirketlerin insan kaynakları politikalarına yönelik önemli tespitler içerdiği için önemli davalar olarak kabul edilmektedir. Diğer bir ifade ile işçi davalarının analizi ile sadece olası nakit çıkışları değil, eş zamanlı olarak şirketin insan kaynakları politikasına yönelik izlenimler de ortaya konulmaktadır.

Due-dilligence kapsamında bir diğer değerlendirme çevresel due-dilligence olarak adlandırılan süreçtir. Bu süreçte, şirketin varsa üretim tesislerinin çevreye yönelik duyarlılığı, çevresel atık düzeyi, şirket tarafından kullanılan binaların karbon salınım kapasitesi, yeşil bina olup olmadığı gibi konuların değerlendirilmesi önemlidir.

Due-dilligence süreçlerinin tamamlanmasına müteakip olarak ara değerlendirme aşamasına geçilmektedir. Ara değerlendirme, şirket birleşmelerindeki hukuki süreçler açısından son derece önemlidir. Bu adım, due-dilligence süreçleri sonucunda ortaya konulan, risklerin ve olumlu yanlar kapsamında olası birleşmenin eksikliklerini, avantajlarını, dezavantajlarını belirlemek ile ilgilidir. Ara değerlendirme aşaması şirket birleşmesinin türüne, birleşme sonucunda ortaya çıkacak hakların devrine, ortaya çıkacak yükümlülüklerin paylaşımına ilişkin belirlemelerin yapıldığı adımdır.

Hazırlık aşaması ve kapsamındaki niyet mektubu, due-dilligence ve ara değerlendirme adımlarına yönelik olarak Türk mevzuatı kapsamında kanuni bir zorunluluk bulunmamakla birlikte, uygulamada, şirketlerin büyük bir kısmının birleşme öncesi süreçlerde bu adımları gerçekleştirdiği bilinmektedir. Çünkü bu süreçler, şirket birleşmesine taraf olan şirketlerin ve özellikle devralmayı gerçekleştirecek şirketin diğerini tam anlamı ile tanınması anlamını taşımaktadır. Kolaylaştırılmış birleşme özelinde ana şirketin yavru şirketini alması noktasında dahi önem arz eden bu süreçlerin her birleşme özelinde ayrı ayrı değerlendirilmesi önemlidir.

4. KURUMLAR VERGİSİ 19 VE 20. MADDELERİNE GÖRE KOLAYLAŞTIRILMIŞ BİRLEŞME YÖNTEMİNE GÖRE VERGİSİZ BİRLEŞME ÖRNEK UYGULAMASI

4.1. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Yürütülen araştırmada; İstanbul İli Kadıköy ilçesinde yol yapım müteahhitliği, termo-plastik boya imalatı, üzerine faaliyette olan “Elif İnşaat Mühendislik San. Ve Ticaret A.Ş.” ile aynı faaliyet konusuna sahip olan ve Ortakları aynı olan “Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği Sanayi Ticaret A.Ş.” arasında gerçekleşecek olan devir yoluyla birleşme incelenecektir.

Yürütülen araştırma üç temel bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, şirketlerin kolaylaştırılmış birleşme şartlarını sağlayıp sağlamadıkları, ikinci bölümde, birleşme işleminin tescili için gerekli evrakların hazırlanması, üçüncü bölümde, birleşme sonrası yapılacak işlemler incelenecektir. Ayrıca çalışmamızda uygulamada karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik analizler ve önerilere yer verilecektir.

4.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Ülkemizdeki şirketlerin %90’ı KOBİ’lerin ise %95’i aile şirketlerinden oluşuyor, birçok aile ferdinin 1’den fazla şirkette ortaklık hisseleri bulunmaktadır, grup şirketi olarak tanımlanan şirketlerde aynı faaliyet konusuna sahip aynı adreste mukim birden çok şirket faaliyetini sürdürmektedir. Bazen bu şirketlerin yönetimini tek yerde toplamak adına veyahut vergisel avantajlar ya da sermaye yapılarının aynı çatı altında toplanarak büyüme yakalamak adına birleşmeleri gerekmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile hayatımıza giren kolaylaştırılmış birleşme özellikle bu durumdaki şirketlerin daha az bürokratik yöntemle ve çok kısa bir sürede birleşmelerine olanak getirmiştir.

Çalışmamızda kolaylaştırılmış birleşme yöntemi ile aynı ortaklık yapısına sahip olan iki şirketin birleşmesi baştan sona ele alınacak olup, tescil işlemleri, muhasebe kayıtları ve vergisel yönden analiz edilmesi amaçlanmaktadır.

4.3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN YÖNTEMLER

Uygulamada, Kurumlar Vergisi Kanununun 19. ve 20. maddelerine göre vergisiz birleşme yoluyla, aynı grup içerisinde yer alan iki grup firması anonim şirketin, kolaylaştırılmış birleşme yöntemi uygulanarak, birleşmesi olarak planlanmıştır.

Uygulama için seçilen her iki şirketin yasal unvanları gizli tutulmuş, sembolik isimlerle adlandırılmıştır.

Kolaylaştırılmış birleşmenin daha iyi kavranabilmesi adına seçilen her iki işletmenin bilanço yapıları kavramsal ve teorik açıklamalar çerçevesinde kolaylaştırılmış birleşmeyi daha anlaşılır hale getirecektir.

4.4. ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİ

Elif İnşaat Mühendislik Sanayi ve Tic. A.Ş. 3 ortaklı 40.000,000.- TL sermayeli bir anonim şirkettir. Şirket ortakları aynı aileden olup ortaklık oranları aşağıdaki gibidir.

Adı Soyadı	Adresi	Hisse Tutarı (TL)
Abc	İstanbul Erenköy	36.920,000
Xyz	İstanbul Erenköy	3.000.000
Klm	İstanbul Erenköy	80.000,00

Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş 2 ortaklı bir A.Ş olup bu iki ortak aynı zamanda ELİF İNŞAAT firmasının da ortağı olan ABC ve XYZ adlı kişilerdir. Ali İnşaat'ın sermayesi 23.500.000.- TL'dir.

Her iki firmada aynı adreste mukim olup yol boya çizgi işleri yapmaktadır.

Ali inşaat firmasının ortaklık yapısı aşağıdaki gibidir:

Adı Soyadı	Adresi	Hisse Tutarı (TL)
ABC	İstanbul Erenköy	20.500.000,00
XYZ	İstanbul Erenköy	3.000.000,00

Uygulama kapsamında, sermaye yapısı daha büyük olan Elif İnşaat, Ali İnşaat firmasını devir alacaktır. Devir alacak olan Elif İnşaat yıl sonunda geçici kabulü yapılacak olan yıllara sâri işlerinden ötürü hakediş faturalarını kamu kurumuna düzenleyecektir. Fakat yapılan vergi değerlendirmesinde düzenleyeceği bu faturalar çerçevesinde yüksek bir karla karşı karşıya kalacağı ve kar neticesinde ise yüksek bir vergi ödeme durumu söz konusu

olduğu, firmanın gelecek yıllarda planlanan projelerini tamamlaması için mevcut sermayenin yetersiz kalacağı da göz önüne alındığından devir yoluyla birleşme yapılması yönetim kurulunca kararlaştırılmıştır.

4.5. BİRLEŞME TESCİLİ ÖNCESİ İŞLEMLER

Çalışmamızın 3.3 numaralı başlığında detaylı olarak anlattığımız üzere Türk Ticaret Kanunun 155/1-a ve 155/1-b maddelerinde kolaylaştırılmış birleşmenin yapılabilmesi için gerekli şartlar belirtilmiştir.

155/1-a maddesine göre “ *..devralan sermaye şirketinin devrolunan sermaye şirketinin oy hakkı veren bütün paylarına sahip olması durumunda*”

155/1-b maddesine göre ise ; “ *...bir şirket ya da bir gerçek kişi veya kanun yahut sözleşme dolayısıyla bağlı bulunan kişi grupları, birleşmeye katılan sermaye şirketlerinin oy hakkı veren tüm paylarına sahip olması durumunda...*”

Sermaye şirketleri arasında kolaylaştırılmış birleşme gerçekleşebilir. Vaka çalışmamızda ele aldığımız Elif İnşaat ve Ali İnşaat firmaları mevcut durumda her iki maddeye göre de kolaylaştırılmış birleşme şartını sağlamamaktadır. İş bu sebeple öncelikle firmaların ortaklık yapıları kolaylaştırılmış birleşmeye uygun hale getirilmelidir.

Durum 1 155/1-a maddesine göre

Elif İnşaat, Ali İnşaat’ın ortaklar olan ABC VE XYZ adlı kişilerin elinde bulunan nominal değeri 23.5000,00 TL olan hisseleri satın alacak ve Ali İnşaat firmasının tek ortağı haline gelecektir. Tek ortağın A.Ş. tescili yapıldıktan sonra artık TTK’nın 155/1-a maddesine göre kolaylaştırılmış birleşme gerçekleşebilecektir.

Durum 2 155/1-b maddesine göre

Bu durumda her iki firmanın ortakları aynı kişiler olmalıdır, ancak Elif İnşaat'ın ortağı olan KLM kişisi Ali İnşaatın ortaklık yapısında yer almamaktadır, birleşmenin yapılabilmesi için KLM adlı ortağın Ali İnşaat'ın herhangi bir ortağından hisse satın alarak ortaklık yapısına katılması gerekir. Hisse devri yaptırıldıktan sonra artık her iki firmada ikiz firma haline gelecektir.

Aynı ortaklara sahip olan Elif İnşaat ve Ali İnşaat'ın 155/1-b maddesine göre kolaylaştırılmış şekilde birleşebilecektir.

Çalışmamızda birleşme işlemi TTK'nın 155/1-a maddesine göre işlem yapılacaktır.

Ali İnşaat firmasının ortakları olan ABC VE XYZ elindeki tüm hisseleri Elif İnşaat tüzel kişiliğine devir edecektir ve bu devir de Ticaret Odasında tescil edilecektir.

TTK'nın 338. maddesine göre pay sahibi sayısı bire düşerse, durum, bu sonucu doğuran işlem tarihinden itibaren yedi gün içinde yönetim kuruluna yazılı olarak bildirilir. Yönetim kurulu bildirimi aldığı tarihten itibaren yedi gün içinde, şirketin tek pay sahipli bir anonim şirket olduğunu tescil ve ilan ettirir.

Tek pay sahipliği Yönetim Kurulu karar örneği aşağıdaki gibidir;

**Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş.
Yönetim Kurul Kararı**

Karar Tarihi:01.03.2019

Karar Numarası:2019/01

Karar Katılanlar: ABC, XYZ

Şirketimiz, Türk Ticaret Kanununun 338. Maddesine göre 01.03.2019 tarihinden itibaren tek pay sahipli Anonim Şirket olarak faaliyetine devam edecektir.

Tek pay sahibi İstanbul/Kadıköy Adresinde ikamet eden 1234567891 Vergi numaralı Elif İnşaat Mühendislik San. Ve Ticaret A.Ş.'dir.

Bu hususun tescil ve ilan edilmesine karar verilmiştir.

4.6. KOLAYLAŞTIRILMIŞ BİRLEŞMEDE TESCİL İŞLEMLERİ

Birleşme tescilinin yapılması için gerekli olan evraklar aşağıdaki gibidir,

1. Devir alan ve devir olan firmadan birleşmeye katılmaya yönelik alınan yönetim kurulu kararları
2. Taraflar tarafından imzalanmış kolaylaştırılmış birleşme sözleşmesi
3. Yönetim kurulu tarafından onaylanmış son bilanço
4. Sermayenin ödenip ödenmediği, karşılıksız kalıp kalmadığının, şirket alacaklılarının alacaklarının tehlikeye düşmediğinin ve öz varlık ve sicile tescili zorunlu olan varlıkların tespitine ilişkin SMMM veya YMM raporu
5. Birleşme neticesinde sermaye artırımı yapılacaksa sermaye artırımı için gerekli belgeler
6. Devrolan firmanın tescile tabi taşınmaz varlıkları ile motorlu taşıtları var ise bunları içeren beyan
7. Devir alan firma tarafından alacaklılara alacaklarının güvenceye alınması için ilan metinleri

Yukarıda sayılan evrakların tamamıyla ticaret odasına başvuru yapıldığında tescil işlemi tamamlanmış olacaktır.

4.7. DEVİR ALAN VE DEVROLAN ŞİRKETLERİN YÖNETİM KURULU KARARLARI

Türk Ticaret Kanununun 156. maddesine göre kolaylaştırılmış usulde birleşmeye katılan şirketler birleşme sözleşmesini genel kurul onayına sunmaksızın yönetim kurul kararı ile tescil ettirilebilmektedir. Bu noktada, dikkat edilmesi gereken husus yönetim kurul kararının içeriği olacaktır.

Yönetim kurul kararında kolaylaştırılmış birleşme usulünün kabul edildiğine dair yasal dayanak maddesi belirtilmesi ve sermaye artırımını yapılmaksızın birleşmenin gerçekleştirileceği açıkça yazılmalıdır. Ayrıca birleşme öncesi mali tabloların incelenmesi için görevlendirilen YMM veya SMMM'nin yazmış olduğu öz varlık raporu da kabul edilmelidir.

4.7.1. Devir Alan Şirket Yönetim Kurulu Kararı

KARAR TARİHİ:....

KARAR NO:

KARAR KONUSU: Kolaylaştırılmış Birleşme İşleminin sonuçlandırılması Birleşme Sözleşmesinin Onaylanması hakkında

TOPLANTIYA KATILANLAR

Şirketimiz Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş . İstanbul Ticaret Sicili Müdürlüğünde 11111 sicil numarasıyla kayıtlı bulunan Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş ile Kurumlar Vergisi Kanununun ilgili maddeleri çerçevesinde şirketin tüm aktif ve pasifleri ile aynen devir alınmak suretiyle tasfiyesiz infisah suretiyle birleşme işlemi

ile ilgili devrolan şirket için hazırlanan YMM AHMED DEMİR 31/03/2019 tarihli raporun kabulüne, birleşme işleminin 31/03/2019 tarihli mali tablolar/bilançolar üzerinden birleşme işleminin yapılmasına ve kabulüne,

Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş şirketi ile birlikte hazırlanıp imzalanan birleşme sözleşmesinin kabulüne,

TTK'nın 156. ve diğer ilgili maddeleri hükümlerine göre kolaylaştırılmış şekilde birleştiğinden, birleşme sözleşmesinin genel kurulun onayına sunulmasına gerek olmadığına

Devrolan şirket olan Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş'nin şirket hisselerinin %100 'üne şirketimizin sahip olması nedeniyle, sermaye arttırımı yapılmasına gerek olmadan Türk Ticaret Kanununun 155/1. maddesinde yer alan sermaye şirketlerinin kolaylaştırılmış şekilde birleştirilmesi ve TTK'nın 156. maddesinde yer alan Kolaylıklar Hükümlerine uygun olarak birleşme işlemlerinin tamamlandığına ve TTK'nın ilgili maddelerinde yer alan hususların yerine getirildiğine,

Birleşme işlemlerinin tescili için Ticaret Sicili Müdürlüğüne başvurulmasına oy birliği ile karar verildi.

4.7.2. Devrolan Şirket Yönetim Kurulu Kararı

KARAR TARİHİ:....

KARAR NO:

KARAR KONUSU: Kolaylaştırılmış Birleşme İşleminin sonuçlandırılması, Birleşme Sözleşmesinin Onaylanması, Birleşme işlemleri tamamlanarak,tasfiyesiz infisah yoluyla şirketimizin kaydının silinmesi hakkında,

TOPLANTIYA KATILANLAR:.....

Şirketimiz Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş İstanbul Ticaret Sicili Müdürlüğünde 22222 sicil numarasıyla kayıtlı bulunan Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş. ile Kurumlar Vergisi Kanununun ilgili maddeleri çerçevesinde şirketimizin tüm aktif ve pasifleri ile aynen devir edilmek suretiyle tasfiyesiz infisah suretiyle birleşme işlemi ile ilgili YMM AHMED DEMİR Tarafından Hazırlanan 31/03/2019

tarifli raporun kabulüne, birleşme işleminin 31/03/2019 tarihli mali tablolar/bilançolar üzerinden birleşme işleminin yapılmasına ve kabulüne,

Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş. ile birlikte hazırlanıp imzalanın birleşme sözleşmesinin kabulüne,

TTK'nın 156. ve diğer ilgili maddeleri hükümlerine göre kolaylaştırılmış şekilde birleştikten, birleşme sözleşmesinin genel kurulun onayına sunulmasına gerek olmadığına,

Devralan şirket olan Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş nin şirketimizin hisselerinin %100 üne sahip olması nedeniyle sermaye arttırımı yapılmasına gerek olmadan Türk Ticaret Kanununun 155/1. maddesinde yer alan sermaye şirketlerinin kolaylaştırılmış şekilde birleştirilmesi ve TTK'nın 156. maddesinde yer alan Kolaylıklar Hükümlerine uygun olarak birleşme işlemleri tamamlandığına ve TTK'nın ilgili maddelerinde yer alan hususların yerine getirildiğine,

Birleşme neticesinde Şirketimiz tasfiyesiz infisah ettiğinden ticaret sicilinden kaydının silinmesine oy birliği ile karar verildi.

4.8. Birleşme Sözleşmesinin Hazırlanması

Birleşme sözleşmesinde gerekli olan bilgiler aşağıdaki gibidir;

- Firmaların unvan ve sicil bilgileri belirtilmelidir.
- Devir olup kapanacak olan şirketlerin tüm işlemlerinin ve eylemlerinin devir alacak firma adınca sayılacağı tarih belirtilmelidir.
- Varsa ayrılma akçesi belirtilmelidir.
- Yönetim kurullarına tanına özel haklar varsa yazılmalıdır.
- Varsa sınırsız sorumlu ortakların isimleri de yazılmalıdır.

Birleşme sözleşmesi örneği aşağıdaki gibidir;

BİRLEŞME SÖZLEŞMESİ
Tarih:31.03.2019
Toplantı yeri: İstanbul
Birleşmeye Katılan Şirketlerin;

Ticaret Unvanı	Kayıtlı Bulunduğu Ticaret Sicil Müdürlüğü	Ticaret Sicil No	Vergi No	Şirket Türü	Merkez Adresi
Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş.	Istanbul	11111	1234567891	A.Ş.	Istanbul
Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş.	Istanbul	22222	999999999	A.Ş.	Istanbul

Taraf şirketlerden Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş. Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş..'ye' tüm aktif ve pasiflerini külli halefiyet yoluyla devir edecektir.

Şirket paylarının değişim oranını,

Devir alan firma Elif İnşaat Mühendislik Sanayi ve Tic. A.Ş. ortakları ve hisse payları aşağıdaki gibidir;

Adı Soyadı	Adresi	Hisse Tutarı (TL)	Uyruğu	T.C. Kimlik No	Oran %
ABC	İstanbul Erenköy	36.920,000	T.C.	11111111111	92

XYZ	İstanbul Erenköy	3.000.000	T.C.	22222222222	0,75
KLM	İstanbul Erenköy	80.000,00	T.C.	33333333333	0,002

Devir olan firma Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş ortakları ve hisse payları aşağıdaki gibidir;

Adı Soyadı	Adresi	Uyruğu	T.C. Kimlik No	Hisse Tutarı (TL)	ORAN
Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş.	İstanbul		1234567891	23.500.000,00	00

Değişim oranları aşağıdaki gibidir;

ORTAK AD SOYAD /UNVAN	Birleşme öncesi payların toplam paylara oranı	Birleşme sonrası payların toplam paylara oranı	Değişim Oranı
ABC	92	92	0,00
XYZ	0,75	0,75	0,00
KLM	0,002	0,002	0,00

Devir alma yoluyla yapılacak olan birleşme de 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun ilgili maddelerinde belirtilen kolaylaştırılmış birleşme yöntemi seçilmiş olup birleştirme neticesinde sermaye artırımını yapılmayacağından, devir alan firma ortakları devir olan firmanın tüm paylarına sahip olduğundan, birleşme sonrasına hisse değişimi yapılmayacaktır.

3- Devir alan firma Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş.'nin kayıtlı sermayesi değişmeyecektir.

4- Taraflar birleşmenin tescil tarihinden itibaren 30 gün içinde devir bilançolarını da ekleyerek müştereken imzalayacakları devir beyannamesini birleşme sonucu infisah edecek

Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş.'nin bulunduğu vergi dairesi müdürlüğüne verecektir.

5- Firma Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş birleşme ile infisah edecek olan, Ali İnşaat ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş'nin tahakkuk etmiş ve edecek bütün vergi borçlarını ödeyeceğine dair bir taahhünameyi Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş bağlı bulunduğu vergi dairesi müdürlüğüne verecek ayrıca talep halinde de yeterli teminat gösterecektir.

6- Birleşme tarihi olarak kabul edilen 31.03.2019 ile İstanbul ticaret sicil müdürlüğünün tescil tarihi arasında geçecek süre zarfında gerçekleşecek infisah olan şirketin işlemleri ayrı tutulacaktır. Birleşmenin tescilini takiben, söz konusu işlemler ile ilgili kayıtlar Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş.'nin kayıtlarına intikal ettirilecektir

8- Taraf şirketlerin bu sözleşmeye ekli 31.03.2019 tarihi itibariyle düzenlenmiş olan bilançoları esas alınarak İstanbul Yeminli Mali Müşavir Odasının 1314 sicil numaralı Yeminli Mali Müşaviri Ahmet demir tarafından hazırlanan özvarlık tespit raporunda taraf şirketlerin özvarlıkları saptanmıştır.

10- Bu birleşme sözleşmesi taraf şirketlerin yönetim kurulunca onaylanacaktır.

11- 31.03.2019 tarihinde hazırlanmıştır.

Devir Alan
Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş

Devir Olan
Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş

4.9. BİRLEŞME ÖNCESİ BİLANÇOLAR

Devir olan ve devir alan firmalar birleşme sözleşmesi imzalandığı tarihte bilançolarını çıkararak öz varlık tespit raporunu yazacak olan meslek mensubuna teslim eder, meslek mensubu kendisine sunulan bilanço üzerinden öz varlık tespit raporunu yazar.

Birleşmenin tescil tarihine kadar olan değişiklikler yine her firmanın kendi muhasebe kayıtlarında yer alır, tescil tarihi itibarı ile oluşan kar zarar devir olan firmada hesaplanır ve tescil tarihindeki bilançoda yer alan tüm aktif ve pasifler devir alan firmaya intikal ettirilir.

Uygulama çalışmamızdaki şirketlerin birleşme öncesi bilançoları aşağıdaki gibidir,

4.9.1. Devralan Şirketin 31 Mart 2019 Tarihli Bilançosu

A) <u>Bilanço Aktif Kalemleri</u>	<u>Tutar</u>
Dönen Varlıklar	275.110.237,23
Duran Varlıklar	30.504.545,82
Toplam	305.614.783,05
B) <u>Bilanço Pasif Kalemleri (Kısa Vadeli)</u>	<u>Tutar</u>
Mali Borçlar	16.538.518,35
Ticari Borçlar	7.503.544,99
Diğer Borçlar	499.413,21
Alınan Avanslar	31.895,68
Yıllara yaygın İnşaat Hak Ediş	149.490.703,43
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	600.662,97
Borç ve Gider Karşılıkları	0,00
Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider	2.926.737,92
Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	2.099.508,08
Toplam	179.690.984,63

<u>Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar</u>	<u>Tutar</u>
Mali Borçlar	61.714.113,99
Ticari Borçlar	168.052,42
Diğer Borçlar	1.026.707,31
Alınan Avanslar	0,00
Borç ve Gider Karşılıkları	0,00
Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	0,00
Toplam	62.908.873,72
Kısa ve Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Toplamı	242.599.858,35
<u>C) Öz kaynaklar</u>	<u>Tutar</u>
Ödenmiş Sermaye	40.000.000,00
Sermaye Yedekleri	6.283,68
Kar Yedekleri	611.892,62
Geçmiş Yıl Karları	5.908.588,60
Geçmiş Yıl Zararları (-)	0,00
Dönem Net Karı (Zararı)	16.488.159,80
Toplam	63.014.924,70

4.9.2. Devrolan Şirketin 31 Mart 2019 Tarihli Bilançosu

<u>A) Bilanço Aktif Kalemleri</u>	<u>Tutar</u>
Dönen Varlıklar	12.640.483,17
Duran Varlıklar	1.911.487,77
Toplam	14.551.970,94
<u>B) Bilanço Pasif Kalemleri (Kısa Vadeli)</u>	<u>Tutar</u>
Mali Borçlar	212.628,06
Ticari Borçlar	1.623.674,36
Diğer Borçlar	26.157,17

Alınan Avanslar	192.615,72
Yıllara yaygın İnşaat Hak Ediş	0,00
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	148.061,33
Borç ve Gider Karşılıkları	0,00
Toplam	2.203.136,64
<u>Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar</u>	<u>Tutar</u>
Mali Borçlar	322.802,99
Borç ve Gider Karşılıkları	0,00
Toplam	322.802,99
Kısa ve Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Toplamı	2.525.939,63
C) <u>Öz kaynaklar</u>	<u>Tutar</u>
Ödenmiş Sermaye	23.500.000,00
Sermaye Yedekleri	0
Kar Yedekleri	0,00
Geçmiş Yıl Karları	0,00
Geçmiş Yıl Zararları (-)	9.519.577,00
Dönem Net Karı (Zararı)	1.954.391,34
Toplam	12.026.031,66

4.10. ÖZ VARLIK TESPİT RAPORU

Birleşme öncesi firmalar hazırladıkları bilançoları yeminli mali müşavir veya mali müşavire sunarak kendilerine bir öz varlık tespit raporu hazırlamalarını isterler, meslek mensubunun hazırlayacağı bu raporda aşağıdaki tespitleri hesaplama yaparak göstermesi gerekmektedir. Rapor içeriğinde;

- Birleşmeye katılan şirketlerin öz varlıklarını koruyup korumadıkları
- Taahhüt edilen sermayelerin ödenip ödenmediği
- Alacaklıların alacaklarının tehlikeye düşüp düşmediği
- Sermayesini kaybeden şirket var ise, bu durumu karşılayabilecek serbest kullanabileceği bir tasarrufa sahip olup olmadıkları
- Devrolup infisah olacak şirketin tescile tabi varlığı olup olmadığı tespit edilir.

Uygulama kapsamındaki şirketlerin çalışmamızdaki bilançolarına göre hazırlanmış olan YMM öz varlık tespit raporu aşağıdaki gibidir:

YMM Öz Varlık Tespit Raporu

Rapor Sayısı : YMM/2.....

31/03/2019

ŞİRKET BİRLEŞMELERİNDE;

SERMAYENİN ÖDENİP ÖDENMEDİĞİNİN, KARŞILIKSIZ KALIP KALMADIĞININ, ŞİRKET ALACAKLILARININ ALACAKLARININ TEHLİKEYE DÜŞMEDİĞİNİN VE ÖZVARLIK VE SİCİLE TESCİLİ ZORUNLU OLAN VARLIKLARIN TESPİTİNE İLİŞKİN YMM RAPORU

İNCELEMİYİ YAPAN		
YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRİN		
Adı, Unvanı	:	Ahmet Demir
Bağlı Olduğu Oda	:	İstanbul YMM Odası

Oda Sicil No/Mühür No	:	99999/88888
Büro Adresi	:	Beşiktaş/İstanbul

TESPİTİ YAPILAN DEVRALAN ŞİRKETİN

ÜNVANI	Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş
ADRESİ	İstanbul
VERGİ DAİRESİ, HESAP NO	Küçükköy/1234567891
SERMAYESİ	40.000.000
TİCARET SİCİL NUMARASI	11111
FAALİYET KONUSU	Yol yapım müteahhitliği, termo-plastik boya imalatı,

TESPİTİ YAPILAN DEVR OLUNAN ŞİRKETİN:

ÜNVANI	:	Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş
ADRESİ	:	İstanbul
VERGİ DAİRESİ, HESAP NO	:	Küçükköy/999999999
SERMAYESİ	:	23.500.000,00
TİCARET SİCİL NUMARASI	:	22222
FAALİYET KONUSU	:	Yol Yüzeylerinin Asfaltlanması Ve Onarımı

1- BİRLEŞME KARARI VE BİRLEŞME SÖZLEŞMESİ HAKKINDA

AÇIKLAMA:

İstanbul Ticaret Sicil Müdürlüğü'nde 22222 sicil no su ile kayıtlı **Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş** tüm aktif ve pasifleri ile Kurumlar Vergisi Kanunu madde 19 ve 20 içeriğine göre, İstanbul Sicil Müdürlüğü'nde 11111 sicil no su ile kayıtlı **Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş** ye devrinin yapılması hususunda her iki şirket yönetim kurulları 31.03.2019 tarihinde birleşme kararı almışlardır.

Bu karar neticesinde, devir alan Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş. ile devrolunan **Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş**'i Kurumlar Vergisi Kanunu madde

19 ve 20 ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu madde 146 çerçevesinde birleşme sözleşmesi taslağını hazırlamışlardır.

2- ŞİRKETLERİN YASAL DEFTERLERİNİN TASDİKİNE İLİŞKİN BİLGİLER:

Devralan Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş'nin 2019 hesap dönemine ait yasal defterlerine ilişkin bilgiler:

Yılı	Yasal defterin nevi	Tasdik makamı	Tasdik tarihi / no
2014	Yevmiye Defteri	E defter	
2014	Defter-i Kebir	E defter	
2014	Envanter Defteri	Beyoğlu 43. Noter	20.12.2016 – 56321

Devrolunan Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş'nin 2019 hesap dönemine ait yasal defterlerine ilişkin bilgiler:

Yılı	Yasal defterin nevi	Tasdik makamı	Tasdik tarihi / no
2014	Yevmiye Defteri	E defter	
2014	Defter-i Kebir	E defter	
2014	Envanter Defteri	HENDEK NOTERLİĞİ	28.12.2016/17898

3- ŞİRKETLERİN ORTAKLIK YAPISI VE ŞİRKET YETKİLİSİNE AİT BİLGİLER:

Devralan ELİF İNŞAAT MÜHENDİSLİK SANAYİ VE TİC. A.Ş . nin 31.03.2019 tarihli bilançosuna göre ortaklık yapısı:

Adı Soyadı	Adresi	Hisse Tutarı (TL)	Uyruğu	T.C. Kimlik No
ABC	İstanbul Erenköy	36. 920,000	.C.	11 111111111
XYZ	İstanbul Erenköy	3.0 00.000	.C.	22 222222222
KLM	İstanbul Erenköy	80. 000,00	.C.	33 333333333

Devrolunan Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş'nin 31.03.2019 tarihli bilançosuna göre ortaklık yapısı:

Adı Soyadı	Adresi	Hisse Tutarı (TL)	Uyruğu	T.C. Kimlik No
Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş	İstanbul	23.5 00.000,00		12 34567891

4- SERMAYENİN ÖDENMESİNE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

Devralan Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş'nin 31/03/2019 tarihi itibarıyla yasal defterlerinde ve ekli finansal tablosunda görülen **40.000.000,00** sermayesinin tamamı ödenmiştir.

Devrolunan Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş 31/03/2019 tarihi itibariyle yasal defterlerinde ve ekli finansal tablosunda görülen **23.500.000,00TL** sermayesinin tamamı **ödenmiştir.**

5- SERMAYENİN KARŞILIKSIZ KALIP KALMADIĞINA İLİŞKİN
ACIKLAMALAR

A) Devrolunan. Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş'nin sermayesinin karşılıksız kalıp kalmadığına dair hesaplama tablosu:

31.03.2019 Tarihli Bilançoya göre;	Tutar (TL)
a) Şirket Sermayesi	23.500.000,00
b) Kanuni Yedek Akçe Toplamı	0,00
c) Sermaye ve Kanuni Yedek Akçe Toplamı (a+b)	23.500.000,00
d) Sermaye ve Kanuni Yedek Akçe Toplamının yarısı(c/2)	11.750.000,00
e) Bilanço Zararı:	9.519.577,35
f) Sermayenin hangi oranda korunduğu : (1-(e/d))	0,19

B) Devralan Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş 'nin sermayesinin karşılıksız kalıp kalmadığına dair hesaplama tablosu:

31.03.2019 Tarihli Bilançoya göre;	Tutar (TL)
a) Şirket Sermayesi	40.000.000,00
b) Kanuni Yedek Akçe Toplamı	618.176,30
c) Sermaye ve Kanuni Yedek Akçe Toplamı (a+b)	40.618.176,30
d) Sermaye ve Kanuni Yedek Akçe Toplamının yarısı(c/2)	20.309.088,15
e) Bilanço Zararı:	0,00
f) Sermayenin hangi oranda korunduğu : (1-(e/d))	1

6- SİRKETİN ÖZ VARLIĞININ TESPİTİNE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

Öz varlık tespitinde devralan Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş. ;

31/03/2019 Tarihli Bilanço Kalemleri	Tutar
a) Aktif Toplamı (Dönen varlıklar + Duran varlıklar) :	305.614.783,05
b) Borç Toplamı (Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar + Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar) :	242.599.858,35
c) Özvarlık (a-b) (Aktif Toplamı – Borç Toplamı) :	63.014.924,70

Öz varlık tespitinde devrolunan A.Ş.'nin:

31/03/2019 Tarihli Bilanço Kalemleri	Tutar
a) Aktif Toplamı (Dönen varlıklar + Duran varlıklar) :	14.551.970,94
b) Borç Toplamı (Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar + Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar) :	2.525.939,63
c) Özvarlık (a-b) (Aktif Toplamı – Borç Toplamı) :	12.026.031,31

7- DEVRALAN ELİF İNŞAAT MÜHENDİSLİK SANAYİ VE TİC. A.Ş 31/03/2019 TARİHLİ BİLANÇO KALEMLERİ

A) <u>Bilanço Aktif Kalemleri</u>	<u>Tutar</u>
Dönen Varlıklar	275.110.237,23
Duran Varlıklar	30.504.545,82
Toplam	305.614.783,05
B) <u>Bilanço Pasif Kalemleri (Kısa Vadeli)</u>	<u>Tutar</u>
Mali Borçlar	16.538.518,35
Ticari Borçlar	7.503.544,99

Diğer Borçlar	499.413,21
Alınan Avanslar	31.895,68
Yıllara yaygın İnşaat Hak Ediş	149.490.703,43
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	600.662,97
Borç ve Gider Karşılıkları	0,00
Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider	2.926.737,92
Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	2.099.508,08
Toplam	179.690.984,63
<u>Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar</u>	<u>Tutar</u>
Mali Borçlar	61.714.113,99
Ticari Borçlar	168.052,42
Diğer Borçlar	1.026.707,31
Alınan Avanslar	0,00
Borç ve Gider Karşılıkları	0,00
Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	0,00
Toplam	62.908.873,72
Kısa ve Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Toplamı	242.599.858,35
C) <u>Özkaynaklar</u>	<u>Tutar</u>
Ödenmiş Sermaye	40.000.000,00
Sermaye Yedekleri	6.283,68
Kar Yedekleri	611.892,62
Geçmiş Yıl Karları	5.908.588,60
Geçmiş Yıl Zararları (-)	0,00
Dönem Net Karı (Zararı)	16.488.159,80
Toplam	63.014.924,70

8- Devrolunan Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş.'Nin 31/03/2019 Tarihli Bilanço Kalemleri

A) <u>Bilanço Aktif Kalemleri</u>	<u>Tutar</u>
Dönen Varlıklar	12.640.483,17
Duran Varlıklar	1.911.487,77
Toplam	14.551.970,94
B) <u>Bilanço Pasif Kalemleri (Kısa Vadeli)</u>	<u>Tutar</u>
Mali Borçlar	212.628,06
Ticari Borçlar	1.623.674,36
Diğer Borçlar	26.157,17
Alınan Avanslar	192.615,72
Yıllara yaygın İnşaat Hak Ediş	0,00
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	148.061,33
Borç ve Gider Karşılıkları	0,00
Toplam	2.203.136,64
<u>Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar</u>	<u>Tutar</u>
Mali Borçlar	322.802,99
Borç ve Gider Karşılıkları	0,00
Toplam	322.802,99
Kısa ve Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Toplamı	2.525.939,63
C) <u>Öz kaynaklar</u>	<u>Tutar</u>
Ödenmiş Sermaye	23.500.000,00
Sermaye Yedekleri	0
Kar Yedekleri	0,00
Geçmiş Yıl Karları	0,00
Geçmiş Yıl Zararları (-)	9.519.577,00
Dönem Net Karı (Zararı)	1.954.391,34
Toplam	12.026.031,66

9- DEVROLUNAN ŞİRKETİNİN AKTİFİNE KAYITLI SİCİLE TABİ TAŞINMAZLARIN LİSTESİ

Sicile tabi taşınmaz bulunmamaktadır.

10- DEVROLUNAN ŞİRKETİNİN AKTİFİNE KAYITLI SİCİLE TABİ TAŞITLARIN LİSTESİ

Sicile tabi taşıtları bulunmamaktadır.

11- DEVROLUNAN ŞİRKETİN AKTİFİNE KAYITLI SİCİLE TABİ FİKRİ MÜLKİYET HAKLARININ LİSTESİ

Fikri mülkiyet hakkı bulunmamaktadır.

SONUÇ:

Şirket Sermayesinin Ödenmesine İlişkin Tespit:

Devralan Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş 31/03/2019 tarihli bilançosunda görülen şirket sermayesinin, raporun 4/A bölümünde tespit edildiği gibi tamamı ödenmiştir.

Devrolunan Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş 31/03/2019 tarihli bilançosunda görülen şirket sermayesinin, raporun 4/B bölümünde tespit edildiği gibi tamamı ödenmiştir.

Şirket Sermayesinin Kaybına İlişkin Tespit:

TTK 139. maddesi gereğince devralan Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş 31/03/2019 tarihli bilançosuna göre, raporun 5/B bölümünde tespit edildiği gibi, şirket sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamı 40.618.176,30 TL, yarısı 20.309.088,15 TL, zararı ise 0,0 TL'dir. Buna göre şirket sermayesi karşılıksız kalmamıştır.

TTK 139. maddesi gereğince devrolunan Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş 31/03/2019 tarihli bilançosuna göre, raporun 5/A bölümünde tespit edildiği gibi, şirket sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamı 23.500.000,00 TL, yarısı 11.750.000,00 TL, zararı ise 9.519.577,35 TL dır. Buna göre şirket sermayesi karşılıksız kalmamıştır.

Şirket Öz Varlığının Tespiti:

Devralan Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş'nin 31/03/2019 tarihli bilançosu ile yasal defterlerinin incelenmesi neticesinde öz varlığının (öz sermaye – zarar) 63.014.924,70 TL'si olduğu raporun 6/A bölümünde gösterildiği gibi tespit edilmiştir.

Devrolunan Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş 31/03/2019 tarihli bilançosu ile yasal defterlerinin incelenmesi neticesinde öz varlığının (öz sermaye – zarar), 12.026.031,31 TL'si olduğu raporun 6/B bölümünde gösterildiği gibi tespit edilmiştir.

Devralan Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş 'nin alacaklılarının şirketten alacaklarının toplam değeri, raporun 7. Bölümünde tespit edildiği gibi 87.450.350,27 TL'dir. Şirketin öz varlığı ise, raporun 6/A bölümünde tespit edildiği gibi 63.014.924,70 TL'dir.

Şirket öz varlığı ve şirketin mevcut durumunu gösteren diğer bilanço kalemlerinin incelenmesi neticesinde şirketten alacaklıların alacakları bu haliyle tehlikeye düşmemektedir.

Devrolunan Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş 'nin alacaklılarının şirketten alacaklarının toplam değeri, raporun 8. bölümünde tespit edildiği gibi **2.377.878,30** TL'dir. Şirketin öz varlığı ise, raporun 6/B bölümünde tespit edildiği şekli **12.026.031,31** TL'dir. Şirket öz varlığı ve şirketin mevcut durumunu gösteren diğer bilanço kalemlerinin incelenmesi neticesinde şirketten alacaklıların alacakları bu haliyle tehlikeye düşmemektedir.

Devrolunan Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş'nin Aktifinde Kayıtlı Sicile Tabi Varlıkların Tespiti: Raporun dokuz, on, on birinci bölümlerinde gösterildiği üzere şirketin tescile tabi taşınmazlarının, taşıtlarının ve fikri mülkiyet haklarının gerçeğe uygun

değerleri ve ilgili sicil müdürlüklerine bildirimlerinin yapılması gerekliliğinin yerine getirilmiş olduğu tespit edilmiştir.

Sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ahmet Demir
Yeminli Mali Müşavir

Ekler:

31.03.2019 Tarihli Ayrıntılı Bilanço

YMM Faaliyet Belgesi

4.11. YAPILMASI GEREKEN BEYAN VE ÇAĞRILAR

4.11.1. TAŞINMAZ BEYANI

Devir olan firma birleşme neticesinde aktifinde bulunan tesile tabi varlıkların tamamı devir olan firmaya geçecektir, ilgili varlıkların devir olan firmaya geçişinde herhangi bir vergi ve harç ödemesi olmayacaktır. İş bu sebeple devir olan firma tecile tabi varlıklarını ayrıca ticaret odasına bildirecek ve ticaret odası ilgili tescil şubelerine (tapu daireleri, trafik şubeleri v.b) bildirim yapacaktır. Herhangi bir varlık yoksa da yine de bildirim yapma zorunluluğu vardır.

Uygulamamızdaki devir olan firma olan Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş.'nin hazırlayacağı beyan örneği aşağıdaki gibidir

31.03.2019 tarihli birleşme sözleşmesi neticesinde **Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş.** Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş.'ye tüm aktif ve pasiflerini külli halefiyet yoluyla devir edecektir.

Devir olunan şirketin **Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş.**'nin tapu, gemi ve fikri mülkiyet sicilleri ile benzeri sicillerde kayıtlı bulunan mal ve hakların listesi ve bunların kayıtlı olduğu siciller ile söz konusu mal ve hakların ilgili sicillerdeki kayıtlarına ilişkin bilgilerin ve değerlerini içeren beyanı aşağıdaki gibidir

Devrolunan şirketinin aktifine kayıtlı sicile tabi taşınmazların listesi

Sicile tabi taşınmaz bulunmamaktadır,

Devrolunan şirketinin aktifine kayıtlı sicile tabi taşıtların listesi

Sicile tabi taşıt bulunmamaktadır

Devrolunan şirketin aktifine kayıtlı sicile tabi fikri mülkiyet haklarının listesi

Fikri Mülkiyet hakkı bulunmamaktadır.

Bilgilerinize Arz Olunur
Şirket Kaşe + İmza

4.11.2. Alacaklılara Çağrı

Türk Ticaret Kanunun 157. maddesine istinaden devir olan firma alacaklılara ticaret sicil gazetesinden yayımlanmak üzere çağrıda bulunarak, 3 ay içinde ellerindeki belgelerle birlikte alacaklarını teminata almalarını isteyebileceklerini ilan eder.

Yukarıda sayılan tüm evraklar hazırlanarak firmaların bulunduğu bölgedeki ticaret odasına giderek tescil işlemini gerçekleştirirler.

Tescil tarihi itibari ile devir yoluyla birleşme resmileşmiş olacaktır. Bu tarihten sonra artık devir olup infisah eden kurumun tüm muhasebe kayıtları devir alan firma üzerinden hareket edecektir.

4.12. TESCİL TARİHİ SONRASI İŞLEMLER

Kurumlar Vergisi Kanununun 19. maddesine istinaden yapılacak birleşmelerde devir tarihi birleşmenin ticaret sicil gazetesinden ilan edildiği tarihtir.

Devre ilişkin münfesiş olan kurumun kurumlar beyannamesi birleşmenin gazetede yayımlandığı andan itibaren 30 gün içinde her iki kurum tarafından imzalanarak münfesiş kurumun vergi dairesine elden teslim edilmelidir.

Uygulama örneğimizde devir olan kurum olan Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş.'nin tescil tarihinden itibaren kapanış işlemleri yapılarak kar zarar hesabı yapılır ve bu kar zarar hesabına istinaden kıst dönem kurumlar beyannamesi hazırlanarak vergi dairesine elden teslim edilir. Birleşme tescil tarihi itibari ile Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş.'nin kapanış fişi çıkarılarak devir alan kurum olan Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş.'ye açılış fişi olarak giriş yapılacaktır.

4.13. BİRLEŞME İŞLEMİNİN SONUÇLARI

4.13.1. Birleşme Sonrası Yaşanan Vergisel Bazı Sorunlar

Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş ve Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş birleşme işleminin 05/04/2019 tarihinde tescil olduğunu ve 10/04/2019 tarihinde ticaret gazetesinde tescilin ilan edildiğini varsayalım. Bu durumda Ali İnşaat 2019 yılı kıst dönem olan 01/01/2019-05/04/2019 tarihleri için kurumlar beyannamesinde zarar eder ise bu zarar mahsubu mümkün olup olmadığı sorusu ortaya çıkmaktadır.

Gelir idaresi başkanlığının Gelir İdaresi Başkanlığı kıst dönem zararının indirimine ilişkin iki yönde görüş bildirmiş olup 19.03.2009 tarih ve 176300-ÖZ-432/2372 sayılı özelgesinde; *“devrolan şirketin bilançosunda gelen kıst dönem zararının 689 – Diğer olağan dışı gider ve zararlar hesabına aktarılarak gider yolu ile kurum kazancından indirilebileceği”* yönünde görüş bildirirken (689 hesaba gider yazılabilecek zararın mali zarar tutarı olduğu aşıkardır. Geri kalan zarar KKEG’e aktarılmalıdır),

16.09.2010 tarih ve 4.35.16.01-176300-86 sayılı özelgesinde ise şu ifadeyi kullanarak görüş bildirmiştir “Öte yandan devralınan şirketin devir tarihine kadar olan 01.01.2009-09.04.2009 kıst dönem faaliyet zararının da yukarıda belirtilen şartlarla geçmiş yıl zararı olarak beyannamede gösterilmek kaydıyla 2009 yılı kurum kazancınızdan indirilmesi mümkün bulunmaktadır.”

Her iki özelgeden de anlaşılacağı üzere kıst dönem zararının mahsubunda herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Birleşmelerde devrolan firmalara ait devreden katma değer vergisinin devralan firmada indirim konusu yapıp yapılmayacağı hususunda yaşanan tereddütler:

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 18., 19., 20. maddeleri hükümlerine uygun olarak devir yolu ile gerçekleşen birleşmelerde devrolan firma tarafından yüklenilen ve devir tarihine kadar indirilemeyen KDV’nin devralan şirket tarafından indirilebileceği yönünde mali idarenin B.07.1.GİB.4.48.15.01-KDV/4-3 05/01/2012 sayılı özelgesi mevcuttur.

Bu durumda devir tarihi itibari ile Ali İnşaat Ve Yol Güvenliği San. Tic. A.Ş.’nin devir kdv’sinin tamamı devir alan olan Elif İnşaat Mühendislik Sanayi Ve Tic. A.Ş tarafından önceki dönem devreden KDV olarak gösterilecektir.

4.14 BİRLEŞME SONRASI MUHASEBE KAYITLARI

4.14.1. Devir alan firma muhasebe kaydı

Kapanan firma olan ali inşaat tescil tarihi itibari ile kapanış işlemlerini yaparak bilanço çıkarır. Oluşan bu bilanço devir alan firma olan Elif inşaat için tescil tarihinde açılış fişi olarak muhasebeleştirilir. Örnek muhasebe fişi aşağıdadır.

FİŞ TARİHİ: 05/04/2019
FİŞ NUMARASI 20190400012

HESAP NO	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
100	Kasa	3.634,43	
101	Alınan Çekler	240.000,00	
102	Bankalar	4.089.314,75	
120	Alıcılar	3.902.378,11	
135	Personelden Alacaklar	1.166,75	
136	Diğer Çeşitli Alacaklar	558.983,19	
150	İlk Made Malzeme	234.876,70	
151	Yarı Mamuller	378.765,73	
152	Mamuller	104.102,05	
153	Ticari Mallar	569.489,79	
159	Verilen Sipariş Avanslar	250,75	
190	Devireden Kdv	1.471.935,58	
191	İndirilecek KDV	19.168,81	
193	Peşin Ödenen Vergi Ve Fonlar	1.056.965,47	
195	İş Avansları	614,88	
196	Personel Avansları	1.777,54	
180	Gelecek Aylara Ait Giderler	7.058,64	
226	Verilen Depozito Ve Teminatlar	109.169,67	
253	Tesis Makine Ve Cihazlar	4.414.856,30	
255	Demirbaşlar	181.094,65	

257	Birikmiş Amortismanlar		2.816.421,72
267	Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	74.724,57	
268	Birikmiş Amortismanlar		58.994,30
280	Gelecek Yıllara Ait Giderler	7.058,60	
300	Banka Kredileri		212.628,06
320	Sartıcılar		1.392.900,59
329	Diğer Ticari Borçlar		230.773,77
331	Ortaklara Borçlar		19.417,71
335	Personele Borçlar		6.739,46
349	Alınan Avanslar		192.615,72
360	Ödenecek Vergi Ve Fonlar		79.447,47
361	Ödenecek Sosyal Güv. Kesintileri		68.613,86
400	Banka Kredileri		322.802,99
529	Sermaye ilave edilebilir fon		23.500.000,00
580	Geçmiş Yıl Zararlar	9.519.577,35	
590	Dönem Net Zararı	1.954.391,34	

Yukarıda muhasebe kaydında görüleceği üzere, kapanan firma olan ali inşaatın sermayesi 500 sermaye hesabına değil, 529 sermayeye ilave edilebilir fon hesabına alınmıştır. Bunun sebebi devir alan firma olan Elif inşaat'ın kapanan firma Ali inşaat'ın tüm hisselerine sahip olmasıdır; iş bu sebeple devir olan firmadan gelen sermaye 529 hesaba alındıktan sonra, 242 iştirakler hesabı ile kapanacaktır, ilgili muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olacaktır;

Fiş Tarihi: 05/04/2019

Fiş Numarası 20190400013

HESAP NO	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
242	İştirakler		23.500.000,00
529	Sermaye İlave Edilebilir Fon	23.500.000,00	

4.14.2 Devirden sonrası bilanço

Devir sonradına elif inşaat ali inşaatın tüm aktif ve pasiflerini devir alıyor bu durumda elif inşaat'ın geçmiş yıl zararı artmış olacaktır.

A) <u>Bilanço Aktif Kalemleri</u>	<u>Tutar</u>
Dönen Varlıklar	287.750.720,40
Duran Varlıklar	32.416.033,59
Toplam	320.166.753,99
B) <u>Bilanço Pasif Kalemleri (Kısa Vadeli)</u>	<u>Tutar</u>
Mali Borçlar	16.751.146,41
Ticari Borçlar	9.127.219,35
Diğer Borçlar	525.570,38
Alınan Avanslar	224.511,40
Yıllara yaygın İnşaat Hak Ediş	149.490.703,43
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	748.724,30
Borç ve Gider Karşılıkları	0
Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider	2.926.737,92
Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	2.099.508,08
Toplam	181.894.121,27
<u>Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar</u>	<u>Tutar</u>
Mali Borçlar	62.036.916,98
Ticari Borçlar	168.052,42
Diğer Borçlar	1.026.707,31
Alınan Avanslar	0
Borç ve Gider Karşılıkları	0

Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	0
Toplam	63.231.676,71
Kısa ve Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Toplamı	245.125.797,98
C) <u>Özkaynaklar</u>	<u>Tutar</u>
Ödenmiş Sermaye	40.000.000,00
Sermaye Yedekleri	6.283,68
Kar Yedekleri	611.892,62
Geçmiş Yıl Karları	5.908.588,60
Geçmiş Yıl Zararları (-)	11.473.968,34
Dönem Net Karı (Zararı)	16.488.159,80
Toplam	74.488.893,04

5. SONUÇ

2012 yılında 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile hayatımıza giren bir kavram olan kolaylaştırılmış birleşme yöntemi özellikle aynı topluluk içinde yer alan ortaklık yapıları aynı olan firmaların birçok prosedürden kurtularak çok kısa zamanda ve çok ekonomik bir şekilde birleşmelerini sağlamaktadır.

TTK'nın 156. maddesinde kanun koyucu alacaklıların zarara uğrama ihtimali yoksa birçok prosedürü ortadan kaldırarak birleşme sözleşmesini yeterli görmüştür

Kanun koyucu kolaylaştırılmış birleşmede birleşme raporuna, birleşmenin denetlenmesine, inceleme hakkı sağlanmasına, hatta genel kurulun onayına sunulmasına gerek dahi görmemiştir.

Ancak ülkemizde maalesef kanun maddeleri ile uygulamaları çelişmektedir. Kolaylaştırılmış birleşmenin en büyük avantajı birleşme işleminin genel kurula sunulmamasıdır. Çünkü anonim şirketlerde esasa sözleşmedeki değişiklikler genel kurulda Sanayi Ve Teknoloji Bakanlığı komiserinin gözetimi altında yapılabilmektedir ve bu da genel kurul yapılmasını zaman anlamında uzatmaktadır.

Kanun koyucu kolaylaştırılmış birleşmenin en kısa zamanda ve en ekonomik olarak yapılması adına genel kurul onayını kaldırmış olsa da uygulama aşamasında ticaret odaları eğer devralan sermaye şirketi devrolunan sermaye şirketinin oy hakkı veren bütün paylarına sahip değilse, yani birleşme işlemi TTK 155/1-b'ye göre aynı ortaklara sahip firmalar arasında yapılıyorsa bu durumda birleşme ile beraber sermaye artırımını da yapılmasını istemektedir.

Sermaye artırımının yapılması halinde ise artık işlem kolaylaştırılmış birleşmeden uzaklaşarak normal birleşmeye tekabül ediyor. Çünkü sermaye artırımının yapılması ve sanayi bakanlığı komiseri bulundurulması gerekmektedir.

Oysa Türk Ticaret Kanununda açıkça belirtildiği üzere TTK 155/1-b'ye göre bir şirket ya da bir gerçek kişi veya kanun yahut sözleşme dolayısıyla bağlı bulunan kişi grupları, birleşmeye katılan sermaye şirketlerinin oy hakkı veren tüm paylarına sahip olması durumunda kolaylaştırılmış birleşme gerçekleştirebilecektir. Maalesef ülkemizde birçok ticaret odaları burada kanunun ruhuna aykırı hareket ederek sadece devir alan firmanın devir olunan firmanın tüm hisselerine sahip olması durumunda sermaye artırımını istememektedir. Oysa aynı ortaklara sahip olan firmalar birleşme sözleşmesinde açıkça belirterek sermaye artırımını yapmayacağını söylemişlerse bu sözleşmeyi genel kurula sunmaksızın yönetim kurul kararı ile gerçekleştirebilmektedir.

Ülkemizde son birkaç yılda hızla artan birleşme işlemlerinde yukarıda belirttiğimiz bazı eksiklikler veyahut kanuna aykırı işlemler olsa da kolaylaştırılmış birleşme gayri faal

olan tasfiye süresini beklemeksizin kapanmaya ihtiyacı olan grup firmaları için çok büyük zaman ve ekonomik avantajlar sağlamakta, aynı zamanda grup firmalarının bilançolarını düzeltmesi için de kolaylık sağlamaktadır.

Bu avantajların sahada kullanılabilir hale gelmesi açısından ve ticaret sicil müdürlüklerinde uygulama birliğinin sağlanması açısından Ticaret Bakanlığının kolaylaştırılmış birleşme için açık ve anlaşılabilir bir tebliğ yayınlaması da zaruri bir hal almıştır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

Akay, H. (1997). *İşletme Birleşmeleri ve Muhasebesi*, İstanbul, Yayılım Matbaası.

Akgüç, Ö. (1998). *Finansal Yönetim*, İstanbul, Muhasebe Enstitüsü Eğitim ve Araştırma Vakfı Yayınları.

Alpugan, O. (1997), *İşletme Ekonomisi ve Yönetimi*, Beta Basım Yayım, İstanbul.

Arslan, H.B. (2004). Bulmacanın Eksik Parçası: Birleşme ve Satın Almalardaki İnsan Kaynakları, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Aşıkoğlu, R., Demir, S., Çelikkol, H. ve Kaderli, Y. (2010), *Yatırım Projelerinin Hazırlanması Değerlendirilmesi ve Realize Edilmesi*, Söz Kesen Matbaa, Ankara.

Aydın, N. *İşletmelerin Birleşmesinde Finansal Analiz ve Bir Uygulama Örneği*, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yayını.

Benligiray, Y. (2011). *Muhasebe Uygulamaları*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Berk, N. (1995). *Finansal Yönetim*, İstanbul, Türkmen Kitabevi.

Doğan, A.A. (1999). *Sermaye Şirketleri Kuruluş ve Genel Kurul Rehberi*, Özcan Ofset, Ankara.

Gaughan, P.A. (2007). *Mergers, Acquisitions and Corporate Restructurings*, John Wiley & Sons, New-York, s. 30.

Güneş, İ.H., Akbıyık, A.A. (2002). *İşletmelerde Birleşme ve Tasfiye Uygulamaları*, İSMMMO Yayınları, İstanbul.

Mucuk, İ. (1996). *Modern İşletmecilik*, Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Müftüoğlu, M.T. (1994). *İşletme İktisadi*, Ankara, Turhan Kitabevi.

Nazalı, E. (2008). *Kurumlar Vergisi Açısından Anonim Şirketlerde Tasfiye, Devir Birleşme ve Bölünme İşlemleri*, Maliyet Hesap Uzmanları Derneği Yayınları, İstanbul.

Pulaşlı, H. (2012). *Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Adalet Yayınevi, Ankara.

Türk Ticaret Kanunu. (2012), Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.

Türk, H.S. (1986). *Ticaret Ortaklıklarının Birleşmesinde Nevilerin Aynı Olması Koşulu*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.

Usta, Ö. (2000). *İşletme Finansı ve Finansal Yönetim*, Anadolu Matbaası, İzmir.

Uyargil, C. (2004), “Şirket Birleşmelerinde Stratejik İnsan Kaynakları Planlaması”, ed: H. Sümer ve H. Pernsteiner, *Şirket Birleşmeleri*, İstanbul, Alfa Yayınları, 641-659.

MAKALELER

Foster, G. (1986). *Financial Statement Analysis*, New-Jersey, Prentice Hall Inc.

Johnson, H.J. (1999). *Corporate Finance Manuel Mergers and Acquisitions a Framework for the Right Executive Decision*, USA, Pearson Education Limited.

Weston, J.F., Mitchell, M.L. ve Mulherin, J.H. (2004), *Takeovers, Restructuring, and Corporate Governance*, USA, Pearson Prentice Hall.

DERGİLER

Baş, İ.M. (1990). Şirket Büyümlerine Finansal Bir Bakış: Özellikli Birleşmeler, *Verimlilik Dergisi*.

Şahin, O.N. (2016). Türkiye’deki Şirket Birleşmeleri Verilerinin Yıllar İtibariyle Analizi ve Dünya Geneli, ABD; AB ve Asya-Pasifik Verileri ile Karşılaştırılması, *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 8 (15); 229-255.

Tarakçı, H. (1993). Birleşme Halinde Birleşen Kurumun Öz Sermayesi Katma Değer Vergisi Matrahı Olabilir mi?, *Yaklaşım Dergisi*, Ağustos.

İNTERNET KAYNAKLARI

Birleşme ve Bölünme Tebliği (II-23.2), Erişim adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=9.5.19190&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=Birle%C5%9Fme%20ve%20B%C3%B6lme%C3%BCnme%20Tebli%C4%9Fi>

Rekabet Kurulu’ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliği (2010/4) Erişim adresi: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/tr/tr/tr115tr.pdf>

Türk Borçlar Kanunu. (2011). Resmi Gazete, 4/2/2011, Erişim adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6098.pdf> , Madde: 620.

Türk Dil Kurumu, İktisat Sözlüğü, Erişim adresi: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&arama=kelime&guid=TDK.GTS.59da452eda3c84.95247375

4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (1994), Erişim adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4054.pdf>

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (2006). Erişim adresi:
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5520.pdf>

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu (1960). Erişim adresi:
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.193.pdf>

6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (1953). Erişim
adresini: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.6183.pdf>